

Enligt sändlista

Förslag till beslut om bildande av naturreservatet Närsholmen, När socken, Gotlands kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som framgår av den heldragna svarta linjen på bifogad karta, bilaga 1a, som naturreservat.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet Närsholmen beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård, bilaga 2.

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap. 7§ första stycket miljöbalken länsstyrelsens beslut (26 maj 1986, dnr 11.126-173-85) om bildande av naturvårdsområdet Närsholmen med tillhörande skötselplan. Upphävandet är villkorat av att nu aktuellt beslut vinner laga kraft.

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap. 7§ första stycket miljöbalken länsstyrelsens beslut (28 nov 1991, dnr 231-4418-91) om utökning av naturvårdsområdet samt utökat vistelseförbud. Upphävandet är villkorat av att nu aktuellt beslut vinner laga kraft.

Länsstyrelsen upphäver med stöd av 7 kap. 7§ första stycket miljöbalken länsstyrelsens beslut (27 apr 1987, dnr 11.126-499-87) om ändring av föreskrifter. Upphävandet är villkorat av att nu aktuellt beslut vinner laga kraft.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Översiktskarta

© Lantmäteriet, Länsstyrelsen

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Närsholmen
Kommun	Gotland
Län	Gotland
Natura 2000-beteckning	SE0340017
Lägesbeskrivning	Cirka 4 km SO om När kyrka
Koordinat för mittpunkt (Sweref 99)	N 6348673, E 722716
Fastigheter	När Närsholmen 1:1
Ägarförhållande	Staten genom Naturvårdsverket
Totala arealen	418,8 hektar,
Areal vatten	226,1 hektar
Areal land	192,7 hektar (7,0 ha produktiv skogsmark)
Nyttjanderätter	Jakträtt, arrendeavtal med Närs jaktvårdsförening, Partiellt nyttjanderättsavtal (bete) med Clas Pettersson, Markupplåtelseavtal m. Statens fastighetsverk, Avtalsservitut med GEAB gällande markkabel, Lägenhetsarrende för vindskydd, Föreningen Närsholmen,
Förvaltare	Länsstyrelsen i Gotlands län

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet Närsholmen är att bevara biologisk mångfald, vårda, bevara och (vid behov) återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter. Bevara och skydda geologiska formationer.

- Vårda och bevara ett öppet beteslandskap med en mosaik av biologiskt värdefulla kalkgräsmarker, fukt- och strandängar så att den flora och fauna som är knuten till dessa bibehålls.
- Skogsdungar med tall och ädellöv skyddas och vårdas så att de bidrar med strukturer som död ved, solbelysta gamla träd, boträd och skydd för rastande fåglar, lägre vilt och betesdjur.
- Marina områden som laguner, rev och blottade sand- och lerbottnar skyddas och vårdas så att viktiga biotoper för rastande och födosökande fåglar bibehålls.
- Geologiskt värdefulla strukturer, så som sten- och grusvallar och strandvallsmorfologi skyddas och bibehålls.
- Reservatet ska bidra till att uppnå gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå för naturtyperna sandbankar (1110), blottade ler- och sandbottnar (1140), laguner (1150), rev (1170), driftvallar (1210), sten- och grusvallar (1220), strandängar vid Östersjön (1630), sandstränder vid Östersjön (1640), kalkgräsmarker (6210), fuktängar (6410), nordlig ädellövskog (9020) och trädklädd betesmark (9070).
- Arterna Vitkindad gås (A045), Brushane (A151), Skärfläcka (A132), Silvertärna (A194), Småtärna (A195) ska ha en gynnsam bevarandestatus.

Syftet med naturreservatet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behov av områden för friluftslivet. De upplevelsevärden som reservatet ger ska bevaras och utvecklas, *friheten av ett öppet landskap, närheten till havet, närheten till fåglarna och upplevelsen av en komplett fyrmiljö.*

- Besökare ska kunna uppleva och känna närhet till områdets typiska livsmiljöer, arter och kulturmiljöer.
- Reservatet ska erbjuda en möjlighet för besökare med olika behov att ta del av typiska livsmiljöer, arter och kulturmiljöer.

Syftet ska uppnås genom att:

- biologiskt värdefulla gräsmarker, strandängar, fuktängar och trädklädda betesmarker hålls välhävda genom betesdrift och naturvårdsinriktade röjningar, i första hand manuella, löpande vid behov,
- naturvårdande hydrologiska åtgärder utförs,
- inhämta bättre kunskap om reservatets marina områden för att minimera negativ mänsklig påverkan och sätta in nödvändiga åtgärder om så behövs,
- fortsatt inventera flora och fauna i reservatet och hämta in kunskap om artdiversitetens förändringar i reservatet,
- bekämpa för området invasiva och främmande arter,

- anordningar för områdets besökare ställs i ordning, exempelvis naturslinga, bänkbord, fågeltorn, toalett och större parkeringar,
- besökare och det rörliga friluftslivet ska med information och tillgänglighetsåtgärder kanaliseras och uppmuntras att till fots, med cykel eller för besökare med funktionsvariation med likställda hjälpmedel besöka de delar av reservatet där fågel- och djurliv är mindre störningskänsligt,
- motordrivna fordon begränsas på vägar inom reservatet,

Skälen för beslutet

Närsholmen är ett för Gotland stort, sammanhängande och kustnära område av vidsträckta gräsmarker, fukt- och strandängar med en mycket lång beteshävd vilket har skapat en unik livsmiljö för ett flertal ovanliga växt-, fågel- och insektsarter. Det utgör ett naturskönt och lättillgängligt kustområde som har betydande värde för friluftslivet.

Området har en geologiskt intressant historia med spår av landhöjningen, där svallning av havet har skapat grusvallar och ett diskret böljande landskap. Trädskiktet utgörs endast av några dungar med tall, björk och ädellövträd. De stamformade enarna ger området dess särskilda karaktär av en öppen betad savann. Området har höga naturvärden genom en rik flora och fauna knuten till betade gräsmarker och strandområden. Främst har Närsholmen en rik fågelfauna med viktiga häcknings- och rastområde för ett stort antal arter förknippade med grunda havsområden och öppna strandängar.

- Området ligger inom Riksintresse för naturvård och Friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken.
- Området ligger inom Riksintresse för rörligt friluftsliv, enligt 4 kap. 1 och 2 § miljöbalken, kustområden och skärgården.
- Området ligger inom Riksintresse för kulturmiljö, 3 kap. 6 § miljöbalken.
- Området är klassat som Natura 2000-område (Närsholmen, SE0340017) enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Närsholmen är utpekad som SCI¹, SPA² och SAC³. Natura 2000-områden är även ett Riksintresse enligt 4 kap miljöbalken.
- Området är ett utpekad Ramsarområde*.

¹ SCI (Sites of Community Importance) är ett område i biogeografiska region som väsentligt bidrar till att bibehålla eller återställa en gynnsam bevarandestatus hos livsmiljöer eller arter i art- och habitatdirektivets bilagor.

² SPA (Special Protection Area). Område som genom regeringsbeslut klassificerats som särskilt skyddsområde med stöd av 7 kap. 28 § miljöbalken. Utpekad enligt fågeldirektivet och är en delmängd av Natura 2000-nätverket.

³ SAC (Special Area of Conservation). Område av gemenskapsintresse (SCI) som av regeringen med stöd av 7 kap. 28 § miljöbalken förklarats som särskilt bevarandoområde. För varje sådant område bör bevarandesyfte/-mål och -åtgärder m.m. vara fastlagda och offentliggjorda. Utpekad av art- och habitatdirektivet och är en delmängd av Natura 2000-nätverket.

- Området hyser flera rödlistade arter/ÅGP**-arter, exempelvis svartfläckig blåvinge, sydlig kärrensäppa och brushane.

*Ramsarkonventionen är en global naturvårdskonvention om att bevara våtmarker och vattenmiljöer och använda dem på ett hållbart sätt.

** Hotade arter som omfattas av åtgärdsprogram.

Beslutet är en del av att uppfylla den av regeringen antagna strategin för biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Denna strategi är Sveriges svar på hur vi ska bidra till att uppfylla den strategiska planen inom konventionen om biologisk mångfald, målen i EU:s strategi för biologisk mångfald samt målen i vårt nationella miljömålsarbete.

Prioriterade bevarandevärden

Naturtyper

- Laguner* (1150),
- Strandängar vid Östersjön* (1630),
- Kalkgräsmarker** (6210),
- Nordisk ädellövskog* (9020),

* Prioriterad naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv

** viktiga orkidélokaler enligt EU:s art- och habitatdirektiv

Strukturer och funktioner

- Betespräglad kalkrik mark med en mosaik av fukt- och strandängar,
- Strandvallsmorfologi,
- Rev och laguner.

Arter

- Särskilt skyddsvärda kärlväxter knutna till öppna gräsmarker så som Adam och Eva och fältvedel,
- Insekter samt kärlväxter knutna till reservatets mosaik av gräsmarker, exempelvis mindre blåvinge, apollofjäril, backtimjan, majviva, ängsskallra och krissla.
- Fåglar knutna till strandängar, laguner och marint vatten exempelvis kricka, skärfläcka, enkelbeckasin, storspov, roskarl, fisktärna och småtärna.
- Fåglar knutna till öppna gräsmarker exempelvis törnskata, stenskvätta och sånglärka.
- Fåglar knutna till skogsdungarna exempelvis rödstjärt, stare, sångare och hackspettar.

Prioriterade upplevelsevärden

- Friheten av ett öppet landskap,
- Närheten till havet,
- Närheten till fåglarna,
- Upplevelsen av en komplett fyrmiljö. Föreskrifter

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att inom reservatet:

1. uppföra byggnad eller anläggning,
2. anlägga väg, campingplats eller brygga,
3. dra fram mark- eller luftledning,
4. gräva, schakta, fylla ut, spränga, borra, muddra, orsaka körskador eller på annat motsvarande sätt påverka mark- eller bottenmiljön,
5. ta sten, sand, grus eller andra jordarter,
6. anordna upplag,
7. vistas inom avgränsat område med tillträdesförbud under tiden 15 mars – 15 juli, se beslutskarta bilaga 1a.
8. avsiktligt införa såväl främmande som inhemsk växt-, svamp- eller djurart,
9. använda avmaskningspreparat på betesdjur då de uppehåller sig inom reservatet, annat än vid skriftlig rekommendation från veterinär,
10. tillskottsutfodra betesdjuren då de uppehåller sig inom reservatet, annat än tillfällig (högst två veckor) övergångsutfodring vid utsläpp och installning,
11. avverka, upparbeta eller bortföra levande eller dött träd eller buske eller utföra annan skogsbruksåtgärd,

Det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

12. ändra befintliga byggnader vid fyrplatsen genom tillbyggnad, ombyggnad eller andra åtgärder,

Föreskrifterna ovan (A) ska inte utgöra hinder för:

- a) förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de åtgärder som framgår av B-föreskrifterna enligt 7 kap 6 § miljöbalken,
- b) normalt underhåll av befintlig körväg,
- c) rättighetshavare till kraftledningar och jordkablar att utföra underhåll, ersättning och borttagande av befintlig ledning inom samma område om det inte innebär några större skador på mark och hydrologi. Förvaltaren ska informeras innan åtgärden sker,
- d) rättighetshavare till anläggningar vars syfte är relaterat till sjösäkerheten att utföra nödvändigt underhåll eller nyetablering av sjösäkerhetsanordningar eller objekt utpekade som riksintresse för sjöfarten,
- e) att kultur- och fornlämningar i området vårdas och synliggörs.

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas att tåla

1. röjning/underhåll och uppmärkning av reservatsgränsen,

2. uppsättning och underhåll av skyltar med information om reservatet,
3. utmärkning (uppsättning av skyltar) av området med tillträdesförbud,
4. anläggning, uppmärkning och underhåll av vandringsled och naturslinga,
5. underhåll av befintliga körvägar,
6. anläggning och underhåll av ny parkering (a.), underhåll av befintlig parkering (b.), utökning och underhåll av befintlig parkering (c.), utmärkning och anläggning av parkering (d.) och utmärkning av parkering (e.),
7. uppsättning och underhåll av vägbom för motorfordon med en totalhöjd över 2 meter, efter parkering (a.),
8. anläggning och underhåll av hårdgjord gångväg från parkering (c.) och fram till fågeltornet, samt en gångväg inom fyrområdet,
9. omläggning och underhåll av gångvägen från parkering (d.), runt fyren och till parkering (c.), för besökare med exempelvis rullstol eller barnvagn,
10. anläggning och underhåll av brygga,
11. anläggning av hinder för trafikreglering, exempelvis vägbom eller stenar,
12. uppförande och underhåll av anordningar för besökare, så som vindskydd, fågeltorn, handikapptolett med slamtank, sittbänkar, bänkbord, grillplats, brygga och spång vid behov utmed naturslingan,
13. betesdrift, inkluderat uppförande och underhåll av stängsel, grindar, tillsyn av djur och stängselgenomgångar,
14. natur- och kulturvårdsinriktad röjning som syftar till att hålla området öppet och kompletterar betestrycket,
15. plock- och luckhuggning som syftar till att återställa och bibehålla reservatets skogsområden som trädklädd betesmark samt bereda plats för toalett och parkering,
16. bränning av röjningsrester på lämpliga platser,
17. hydrologiska åtgärder (igenfyllning av diken) för att återställa våtmarker i området, se beslutskarta 1b,
18. användning av nödvändiga beprövade metoder i syfte att bekämpa organismer, exempelvis invasiva arter, som kan orsaka allvarliga skador på naturvärdena i reservatet,
19. användning av nödvändiga beprövade skötselmetoder i syfte att bevara naturvärden och kompensera för förlust av naturvärden som hotas av organismer som omfattas av föreskrift 18,
20. inventering av marina områden för ökad kunskap samt i uppföljningssyfte,
21. inventering, undersökning och dokumentation av mark, vegetation samt växt- och djurliv i uppföljningssyfte,

22. terrängkörning med 4-hjuling vid strandstädning utmed reservatets kustområde,
23. gräva ur en del av våtmarken bakom talldungen (skötselområde 3b) för att skapa kustnära småvatten.

C Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i naturreservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att inom reservatet:

1. under perioden 15 mars – 15 juli beträda det område som markerats med tillträdesförbud, se beslutskarta bilaga 1a,
2. kite-, våg- eller vindsurfa eller framföra motordriven farkost i reservatets marina områden med undantag för passage genom reservatet på kortast möjliga sträcka till och från Närshamn,
3. medföra hund eller annat sällskapsdjur som inte är kopplad,
4. göra upp öppen eld annat än på iordningställd grillplats. Medförd grill får dock användas,
5. cykla i terrängen,
6. framföra motordrivet fordon, förutom på:
 - a) Väg markerad med grön linje i beslutskartan för husbil och husvagn
 - b) Väg markerad med grön och röd linje i beslutskartan för motordrivet fordon annat än husbil och husvagn
 - c) Väg markerad med röd streckad linje i beslutskartan för besökare med särskilt behov* dock inte med husbil eller husvagn
7. parkera motordrivet fordon eller husvagn på annan plats än iordningställda parkeringar, enligt beslutskartan bilaga 1a.
8. ställa upp** eller övernatta i husbil eller husvagn,

Det är förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

9. samla in djur, växt, svamp eller lav för vetenskapliga eller andra studier, eller på andra sätt skada eller störa växt- och djurlivet i dessa syften,
10. använda området för försvarsövningar, organiserade tävlingar, organiserad lägerverksamhet eller liknande,

Föreskrifterna ovan (C) ska inte utgöra hinder för:

- a) bär-, matsvamp- och blomplockning för eget behov, dock ej fridlysta eller rödlistade arter,
- b) mindre exkursioner i kunskapsspridande syfte, där även insamling av marksvamp ingår.
- c) förvaltaren av reservatet eller de som länsstyrelsen utser att utföra de åtgärder som ingår i B-föreskrifterna.

* vandrarhemmets gäster som tillfälligt behöver lasta i och ur bagage samt personer med rörelsehinder.

** ta större del av parkeringen i anspråk än själva fordonet, med exempelvis tält, möbler, eller grill.

Beskrivning av ärendet

Ärendets beredning

Reservatets naturvärden med vidsträckta betade gräsmarker, rika flora och fågelfauna, samt landskapets geologi och säregna karaktär var argument när området blev naturvårdsområde 26 maj 1986 (dnr 11.126-173-85). Under tiden då Domänverket var markägare på Närsholmen anlade privatpersoner en golfbana utan tillstånd vilket skapade oro hos allmänheten för störning av fågellivet, växtligheten och tillgängligheten till Närsholmen som strövområde. Detta resulterade i en ändring av föreskrifterna redan år 1987 där man skrev in ett förbud mot golfspel. År 1991 utökades naturreservatet till att innefatta 257 hektar marint vatten runt den befintliga reservatsgränsen. Samtidigt utökades fågelskyddsområdet (Kroksriv) med tillträdesförbud även i de marina delarna för att förhindra störning från sportfiskare under häckningstid.

Övervakningen av fågellivet på Närsholmen ingår i den ordinarie miljöövervakningen som länsstyrelsen utför. Fågellivet inventeras noggrant vart femte år, och mera översiktligt däremellan för att täcka in mellanårsvariationer. Därutöver samlas kunskap om områdets naturvärden regelbundet in av privatpersoner och naturorganisationer, med observationer som läggs in i Artportalen. Sammanlagt har detta visat att området har en stor artrikedom. En förteckning av rödlistade arter som rapporterats in till artportalen fram till september 2022 finns i skötselplanen, punkt 11.

Under våren 2021 började arbetet med att revidera naturreservatets befintliga beslut och skötselplan. Förslaget skickades på remiss till berörda sakägare och övriga intressenter att yttra sig under perioden 14 oktober till 14 december 2021. Redogörelse för inkomna yttranden och länsstyrelsens svar finns dokumenterat i bilaga 3.

Motivering till beslutet

Synnerliga skäl för upphävande av tidigare beslut

Naturreservatets gällande skötselplan som är från år 1986 har brister gällande naturvårdande skötsel, speciellt de marina områdena som lades till vid utvidgningen 1991. Skötselplanen skrevs innan området blev ett Natura 2000-område och saknar därav en beskrivning med mål och

riktad skötsel för ingående naturtyper och arter. Det rörliga friluftslivet har under åren förändrats och nyttjandet av området är idag mer intensivt än tidigare. Vid revidering av beslut och skötselplan ges möjligheten att kanalisera besökare och anpassa friluftslivet så att känslig natur inte tar skada och att upplevelsevärdet för alla besökare ökar.

I och med revidering av beslut och skötselplan behöver A- och B-föreskrifterna ändras. Exempelvis så hänvisar B-föreskrifterna i gällande beslut i sin helhet till skötselplanen.

I detta beslut inför länsstyrelsen en ny skötselplan för naturreservat Närsholmen. Länsstyrelsen beslutar även om delvis nytt syftet med reservatet. En sådan förändring betraktas som ett upphävande av naturreservatet. Det förutsätter därmed att det finns synnerliga skäl, enligt 7 kap 7 § första stycket miljöbalken.

Synnerliga skäl för länsstyrelsens beslut att upphäva reservatet är att syfte, föreskrifter och en ofullständig skötselplan där riktade skötselåtgärder saknas, främst för marina områden på sikt bedöms missgynna:

- Ett öppet hedbeteslandskap med en rik flora och fauna,
- Rödlistade och naturvårdsintressanta arter,
- Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet i Natura 2000-området,
- Naturvärden i marina områden,
- Det rörliga friluftslivet.

Ett öppet hedbeteslandskap

Närsholmen har sedan lång tid tillbaka (se skötselplanen) varit öppet med vidsträckta betade kalkgräsmarker och fukt- och strandängar rika på orkidéer och häckande fågel. Ett karaktäristiskt inslag är de trädformade solitära enar som står över hela holmen. Idag hotas den känsliga naturen av täta buskage av små enar, utbredning av vresros och ett ändrat klimat med mindre nederbörd.

En revidering av beslut och skötselplan öppnar upp för en ändring i skötseln med riktade åtgärder.

Rödlistade och naturvårdsintressanta arter

Till områdets kända rödlistade och naturvårdsintressanta arter hör kärlväxter, svampar, insekter och fåglar. En förteckning av arterna finns i skötselplanen under punkt 11. De flesta av arterna är knutna till den unika miljön med beteshävdade kalkgräsmarker, fukt- och strandängar, blottade ler- och sandbottnar, trädklädda betesmarker och ädellövskogar. Tre av de listade arterna omfattas även av åtgärdsprogram för hotade

arter (ÅGP). För att arterna ska finnas kvar i reservatet krävs en fortsatt skötsel genom naturvårdsröjning, bete, viss reglering av hydrologin samt bekämpning av invasiva arter. Det är även viktigt med ett förändrat rörelsemönster hos reservatets besökare, vilket kan göras genom en reglering av trafiken, att anordna en naturslinga, förbättra informationen och utöka tillträdesförbudet.

Ingående naturtyper och enligt art- och habitatdirektivet i Natura 2000-området

Närsholmen ingår sedan 2005 i nätverket Natura 2000 med samma gränser som reservatet. Som medlemsstat i EU har Sverige åtagit sig att bevara de naturtyper som omfattas av nätverket och se till att de har god bevarandestatus och behåller sin utbredning. Gällande beslut för reservatet togs 1986, vilket gör att ingående naturtyper saknas i beslut och skötselplan. I denna reviderade upplaga har länsstyrelsen ändrat syftet och lagt till fler skötselområden så att skötselplanen ska bli tydligare att följa och förvaltaren ges en möjlighet att sköta specifika naturtyper.

Marina områden

1991 utvidgades reservatet och en stor areal marint vatten lades till, främst som födosöksområde och buffertzona för häckande och rastande fåglar. Marina naturtyper och dess naturvärden är inte inventerade och beskrivs knappt i tidigare beslut och skötselplan. Länsstyrelsen har i detta förslag karterat den marina delen av reservatet och lyft in de marina naturtypernas betydelse (främst för fågellivet) i beslut och skötselplan och utökat tillträdesförbudet.

Det rörliga friluftslivet

Närsholmen har genom åren varit ett uppskattat naturområde för vandring, botanik och fågelskådning. I gällande beslut är det tillåtet att köra på vägen till och runt fyren samt ut till Glasskår. Under 2000-talet har motortrafiken ökat och behovet av fler parkeringsplatser och en reglerad trafik har ökat markant. Antalet bilar och övernattande husbilar med en möjlighet att parkera i anslutning till vägen har orsakat skada på den känsliga floran, områdets strandvallsmorfologi och upplevelsevärde för övriga besökare.

Länsstyrelsen (ansvarig förvaltare) ser ett behov av att reglera trafiken, öka möjligheten att parkera rätt samt att öka tillgängligheten för besökare med funktionsvariation. Med ett ökat besöksstryck har det även uppstått behov av en toalett, fler rastplatser samt en möjlighet att få information om natur- och kulturvärden. Länsstyrelsen anser av detta skäl att ytterligare föreskrifter krävs samt en mer detaljerad skötselplan så att ändringar kan göras.

Motiveringar av föreskrifterna

A-föreskrifter

Föreskrift 1–6 och 11 syftar till att förhindra fysisk skada på mark, vegetation, skog, geologiska formationer samt hydrologin. Åtgärderna som förbjuds bedöms kunna orsaka så stor skada på och förändring av naturmiljön att den biologiska mångfalden påverkas negativt.

Föreskrift 7 syftar till att skydda fågellivet från störning under häckningstid. Många av de fåglar som häckar i området använder både marina och terrestra områden för boplats och födosök. Det finns även ett stort antal fågelarter som rastar på väg mot sin häckningsplats i norra Sverige och ryska tundran.

Föreskrift 8 och 10 syftar till att den naturliga och artrika flora och fauna som finns i området, med dess genetiska material, inte slås ut eller förändras negativt på grund av införsel av arter utifrån.

Föreskrift 9 syftar till att den naturliga och artrika flora och fauna som finns i området påverkas negativt av den skadliga inverkan som avmaskningsmedel har.

Föreskrift 12 och 13 syftar till att underlätta för de intressen som finns i reservatet för myndigheter och föreningar.

B-föreskrifter

Föreskrifterna 1 – 12 syftar till att bibehålla och öka reservatets tillgänglighet och uppnå reservatets syfte att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald tillgodose behov av områden för friluftslivet, Föreskrift 1 är även nödvändig för att befästa reservatets juridiska status.

Föreskrifterna 13 – 17 och 23 syftar till att möjliggöra naturvårdande skötsel av reservatet. Skötselåtgärderna är de som med dagens kunskap bedöms mest lämpliga för att gynna områdets naturmiljöer och arter samt bibehålla och utveckla biologisk mångfald. Skötselåtgärderna bedöms även stärka tillgängligheten och reservatets värde för friluftslivet.

Föreskrifterna 18 och 19 syftar till att möjliggöra bekämpning av invasiva eller främmande arter. Dessa arter är ett stort och växande hot mot biologisk mångfald då de kan konkurrera ut inhemska arter, förändra näringskedjor eller helt förändra naturmiljöer. Konsekvenserna av invasiva arter inom Europa har varit så omfattande och kostsamma att en EU-förordning (1143/2014) trädde i kraft 2015. På Närsholmen finns arter så som vresros, tysklönn, syren och körsbär. Invasiva arter har en snabb spridning, därav är det viktigt med föreskrifter som tillåter

bekämpning snarast efter upptäckt.

Föreskrifterna 20 och 21 syftar till att följa upp reservatets naturmiljöer och arter för att anpassa skötsel och skötselplan i framtiden om arter och naturmiljöer visar på negativa trender. Uppföljning är även viktig för att följa utvecklingen av biologisk mångfald och naturmiljöer på regional, nationell och internationell nivå.

Föreskrift 22 syftar till att underlätta för transport vid strandstädning. Utmed Stångudden blir det inte längre tillåtet att köra med motorfordon, men vid strandstädning kan det vara nödvändigt att transportera större fynd.

C-föreskrifter

Föreskrifterna 1 och 2 syftar till en minskad störning på häckande eller rastande fåglar.

Föreskrift 3 syftar till att minska störningen på betesdjuren, besökare och häckande och rastande fåglar.

Föreskrifterna 4 och 5 syftar till att minska störningen på naturmiljön samt bidra till bevarandet av arter och livsmiljöer.

Föreskrifterna 6–8 syftar till att motverka störning på växter, djur och områdets tydliga strandvallsmorfologi. Föreskrifterna syftar även till att främja friluftslivsintressen och reservatets upplevelsevärden.

Föreskrifterna 9 och 10 syftar till att undvika konflikt mellan olika friluftslivsintressen och att motverka störning på djur och växter.

Miljökvalitetsmål

Beslutet ger ett långsiktigt skydd till våtmarker, gräsmarker, grunda marina miljöer och en rik biologisk mångfald med många sällsynta arter. Beslutet bidrar därmed till att uppfylla miljökvalitetsmålen *Myllrande våtmarker*, *Ett rikt växt- och djurliv*, *Hav i balans* och *Levande kust och skärgård*. Då merparten av områdets naturmiljöer är hävdgynnade och föreslås en hävdbetingad skötsel, bidrar beslutet även till att uppfylla miljökvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap*.

Ekosystemtjänster

Närsholmen hyser en variation av friska och motståndskraftiga ekosystem. Naturmiljön bidrar till att bevara biologisk mångfald och artrikedom långsiktigt i Sverige och i världen. En stor mångfald av växter och djur försäkrar oss tillgång till alla nyttor arterna bidrar med i ekosystemen och

som vi är beroende av, såsom pollinering, nedbrytning, näringsåterförsl, jordbearbetning och predation av skadedjur på grödor och plantor.

Reservatet hyser naturbetesmarker, dessa bidrar positivt till den lokala köttproduktionen på Gotland.

Intresseprövning enligt 7 kap 25 § miljöbalken

Bildande av naturreservat är en fråga som är angelägen för det allmänna, och som syftar till att uppfylla nationella och internationella mål om biologisk mångfald och ekosystem. Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark och vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses (7 kap. 25 § miljöbalken).

Andra sakförhållanden

Länsstyrelsen bedömer att beslutet är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser.

Länsstyrelsen bedömer att beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. De riksintressen som berör området är; naturvård, friluftsliv, yrkesfiske, kulturmiljövård, och högexploaterad kust.

Vidare bedömer länsstyrelsen att beslutet överensstämmer med Bygg Gotland – översiktsplan för Gotlands kommun 2010–2025.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, har länsstyrelsen bedömt att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär en betydande förändring av nyttjandet av reservatet och att en konsekvensutredning enligt 6 § förordningen (2007:1244) behövs, se bilaga 4.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Föreskrifter och skälen för beslut

Enligt 7 kap. 5 § första stycket miljöbalken ska skälen för beslutet anges, i beslutet om att bilda naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken ska det i beslutet också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av

bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

Enligt 7 kap. 6 § miljöbalken får länsstyrelsen, om det behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet, förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap. 30 § miljöbalken får föreskrifter meddelas om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas, och om ordningen i övrigt inom området, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Vidare anges att föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas. Enligt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd får länsstyrelsen meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken.

Upphävande av naturreservat

Enligt 7 kap. 7 § miljöbalken får länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslut som den har meddelat enligt 7 kap. 4–6 §§ miljöbalken, om det finns synnerliga skäl.

Skötselplan

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd skall länsstyrelsen fastställa en skötselplan för naturreservatets långsiktiga vård. En skötselplan skall ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Förvaltare av naturreservatet

Enligt 21 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd är länsstyrelsen förvaltare av naturreservatet om förvaltningen inte överläts.

Intresseprövning

Varje medborgares egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad, utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen (2 kap. 15§ 1 st. regerings-

formen). Hänsyn tas till enskilda intressen vid prövning av frågor om skydd av områden. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses (7 kap 25 § miljöbalken). Det innebär att nyttan med den vidtagna åtgärden måste stå i proportion till det utförda och att mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet inte får användas. Utgångspunkten för naturreservat är att ingrepp som motiveras av hänsyn till naturvårds- och miljöintressen betraktas som angelägna allmänna intressen (Prop. 1997/98:45, del 2, s. 97). Likaså anges i förarbetena att inskränkningen i den enskildes rätt kan gå långt i syfte att skydda miljö och natur.

Beskrivning av naturreservatet

Närsholmen är en flack halvö sydost om När kyrka på Gotlands ostkust som fram till 1800-talet var en ö. Reservatet består till stora delar av svallat strandgrus som under landhöjningen bildat tydliga vallar och en böljande silhuett i landskapet. Området är präglad av en lång beteshävd och de solitära trädformade enarna har gett området dess karaktär av betad savann. Hela området betas idag med nötkreatur.

I naturreservatet finns en mosaik av örtrika kalkgräsmarker, fukt och strandängar, trädklädda betesmarker och ädellövskogar. Här finns en artrik kärlväxtflora med backtimjan, solvända, krisslor och blåeld. I reservatet finns rika förekomster av orkidéer som exempelvis göknycklar och Adam och Eva. Här finns också Gotlands enda förekomst av fältvedel.

Holmen omges av sten-, grus- och sandstränder, laguner, ler- och sandbottnar samt rev. Variationen av marina habitat bidrar till den mångfald som finns inom fågelfaunan i området. Undervattensmiljöerna bidrar med föda till häckande så väl som övervintrande arter genom att bilda livsmiljöer till små kräftdjur och uppväxtmiljöer för fisk. Vattenkärlväxter som rotar sig i sedimenten ger föda till arter som brunand, kricka, knölsvan och sångsvan. De små kräft- och blötdjur som lever bland växtligheten och blåstången är även mat för fisk i olika storlekar, exempelvis abborre, piggvar, storspigg och skrubb-skädda.

Fågellivet är synnerligen rikt med en stor mängd häckande vadarfåglar, exempelvis tofsvipa, skärfläcka och storspov. I vattnen runt holmen rastar 1000-tals änder exempelvis vigg, gravand och bergand. Här ses också tärnor och måsfåglar, exempelvis småtärna och silvertärna. I skogsdungarna och ute på de öppna gräsmarkerna finns sångare, hackspettar och arter vilka vill ha ett öppet men buskigt landskap exempelvis törnskata, sånglärka och stenskvätta.

Reservatet är ett populärt utflyktsmål för besökare som tar en fika, vandrar, rastar hunden, skådar fågel eller letar växter. Närsholmens säregna natur med den randiga fyren och närheten till havet lockar många besökare.

Närs fyrplats är en mycket välbevarad anläggning från 1870-talet som består av en komplett fyrmiljö och är ett statligt byggnadsminne. Att den är placerad i ett mycket speciellt landskap gör att upplevelsevärdet är mycket högt. I den gamla fyrvaktarbostaden finns sedan 2020 ett vandrarhem som ger allmänheten en möjlighet att övernatta i reservatet. Väster om fyren finns rester av en brygga, en möjlig hamn/ankringsplats, vilken troligtvis byggdes 1881.

Upplysning

C - föreskrifterna, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart även om beslutet överklagas.

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i lokala tidningar.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Bygglov enligt Plan- och bygglagen (2010:900) krävs för anordningar så som parkeringar, fågeltorn, toalett och brygga.

Enligt 7 kap. 13–14 §§ miljöbalken gäller strandskyddet vid havet, insjöar och vattendrag och omfattar land- och vattenområden intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde).

Enligt 1 § 2 kap. Kulturmiljölagen (1988:950) är fornlämningar skyddade. Av 2 § samma kapitel framgår att det till en fornlämning hör ett så stort område på marken, sjö- eller havsbotten som behövs för att bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess art och betydelse. Förebyggande behövs ett samråd med länsstyrelsens handläggare för kulturmiljö vid åtgärder exempelvis för återuppbyggnad av bryggan, se beslutskarta 1a.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt

29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd att bedriva verksamheter eller utföra åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i naturområdet. Detta gäller inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området.

Utöver föreskrifterna i detta beslut gäller även generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, exempelvis:

- terrängkörningslagen (1975:1313), terrängkörning med motordrivet fordon,
- fridlysning av alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon enligt jaktlagen (1987:259),
- fridlysning av vissa växt- och djurarter (exempelvis Adam och Eva) enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845),
- verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i särskilda skyddade områden (t.ex. Natura 2000) krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a-29 b §§ miljöbalken,

Hydrologiska åtgärder som tillåts i B-föreskrifterna och en uppbyggnad av brygga ingår i så kallad vattenverksamhet, vilket regleras i miljöbalkens 11 kapitel. Grundregeln är att vattenverksamhet kräver tillstånd enligt 11 kap. 9 § miljöbalken.

I 11 kap. 12 § miljöbalken finns ett undantag som innebär att tillstånd eller anmälan inte behövs om det är uppenbart att vare sig allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena. Enskilda intressen berör enskilda parter, så som närliggande fastigheter eller fiskerättsinnehavare. Allmänna intressen är sådana som många har nytta av och inte ingår i privat ägo, exempelvis växt- och djurliv eller miljön.

Länsstyrelsen bedömer att de hydrologiska åtgärder som ingår i beslutet inte kommer att påverka enskilda eller allmänna intressen och behöver då inget tillstånd. Däremot kan uppbyggnaden av bryggan ha en större påverkan och kommer troligtvis att kräva ett tillstånd enligt 11 kap. 9 § miljöbalken.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 6.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Anders Flanking med naturskyddshandläggare Lena Lavergren som föredragande. Förslaget är berett i länsstyrelsens ledningsgrupp.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på

www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

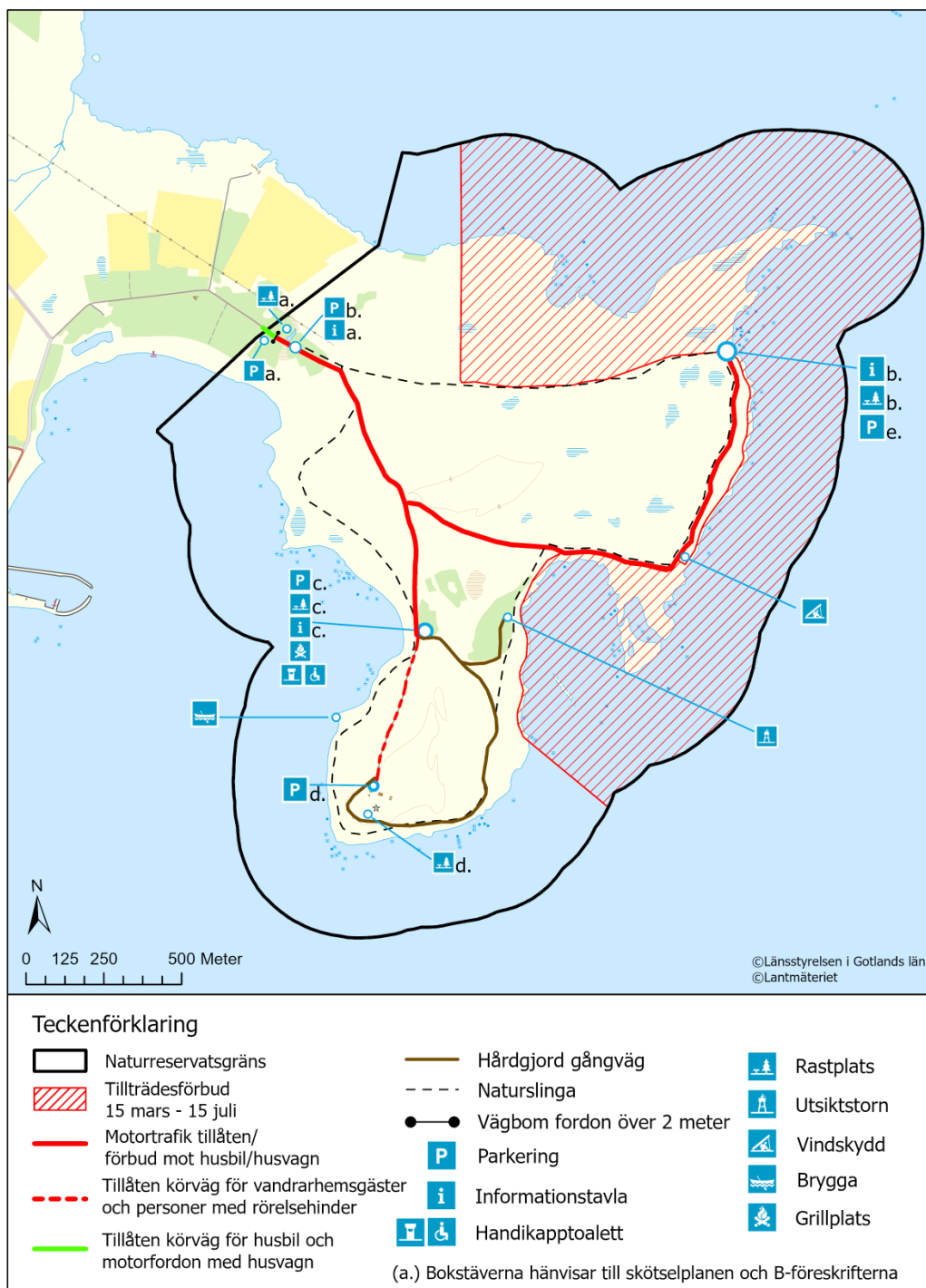
Bilagor

1. a. Beslutskarta
b. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Redogörelse av inkomna synpunkter på beslut och skötselplan
4. Konsekvensutredning av ändring i C-föreskrifterna
5. Hur du överklagar beslutet

Bilaga 1a. Karta tillhörande beslut om Närsholmen

Karta tillhörande beslut om naturreservat Närsholmen

Figur 1: Karta över anordningar, vägar och tillträdesförbud

Bilaga 1b. Karta tillhörande beslut om Närsholmen

Karta tillhörande beslut om naturreservat Närsholmen

Figur 2: Karta över fornminnen, anordningar och ledningsrätt

Bilaga 2.

Skötselplan för naturreservatet Närsholmen

1. Beskrivning av området

Allmänt

Närsholmen är en halvö i När socken på sydöstra Gotland. Området karaktäriseras av ett öppet gräslandskap, trädformade enar och närheten till havet. Det syns tydliga spår i området av landhöjningen och havets svallning som avlämnat sediment i böljande strandvallsformationer. Närsholmen har höga naturvärden genom en rik flora och fauna knuten till betade gräsmarker, stenstränder och marina habitat som exempelvis rev och laguner. Närsholmen är lättillgängligt och besöksvänligt, och särskilt intressant för fågelskådning då det utgör ett viktigt område för häckande och rastande fåglar. De fågelarter som håller till här är starkt förknippade med grunda havsområden och öppna strandängar.

Figur 1. Landskapskarta över Gotland från sent 1600-tal. Röd markeringen visar Närsholmen som vid denna tid var två öar. © Lantmäteriet

Historisk markanvändning och kulturhistoriska värden

Skattläggningen

Närsholmen har inte alltid haft sin nuvarande form, från de tidigaste kartorna som finns över Gotland är mycket av den idag synliga gotländska landmassan under havsytan. På landskapskartan från sent 1600-tal (figur 1) är Närsholmen två öar utanför Gotlands östra kust.

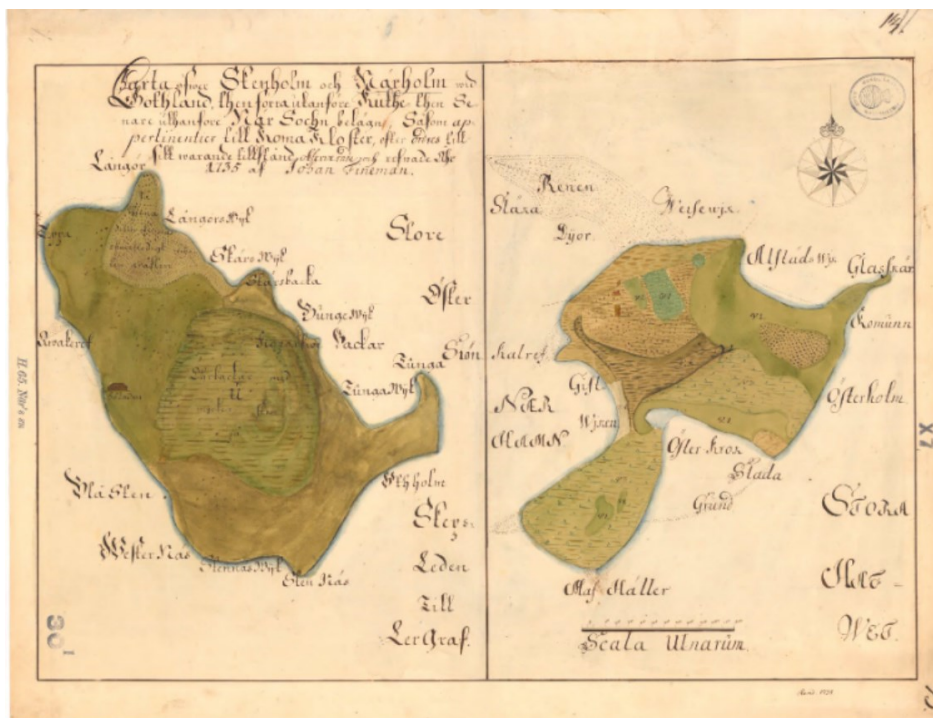
Närsholmen, eller Närholm och Nää Holm som man benämner det vid skattläggningen, brukades fram till 1500-talets början av Roma kloster. Holmen användes då som betesmark till får och lamm. Från den danska reformationen, ca 1531, blev klosteregendomarna i Roma säte för den danske konungens länsherre fram till freden i Brömsebro 1645. Därefter blev Roma kloster, inklusive Närsholmen, kronogods (Cronans Kloster Ladugård) under den svenske kungen. En så kallad holmvaktare bosatte sig på Närsholmen och fram till 1864 då marken styckades av bodde många ”vaktarfamiljer” där. Därefter övergick förvaltningen av egendomen, som blev ett hemman i När, till Domänverket.

Vid 1700-talets början hade landmassan stigit tillräckligt mycket för att de två öarna skulle bindas samman. Den nuvarande passagen ut till Närsholmen låg fortfarande under havsytan, på dåtida kartor (figur 2) är sundet uttritat som en sandbank.

Det fanns åker, äng och betesmark, samt två mindre byggnader på öns nordvästra del. På generalkartan från år 1717 finns en markering ”båk” på Närsholmens södra spets. Detta var ett slags sjömärke som under 1800-talet uppdaterades till en stång, ett annat sjömärke, och som givit Stångudden sitt namn.

Figur 2. Urklipp av Närsholmen från Generalkarta över Gotland från 1717. På Närsholmens södra spets är en båk, ett slags sjömärke, utritad. © Lantmäteriet

Figur 3. Avmätningsskarta från 1735 över Närsholmen till höger med olika markslag utritade. ©Lantmäteriet

Laga skifte (1827–1928)

Fram till år 1815 har landet höjt sig så mycket att Närsholmen bundits samman med huvudön (figur 4). I protokollet till kartan från samma år redovisas av Kommissionslantmätare Wickman att man taxerat marken på Närsholmen, citat: ”...med hander, spada och järnhaka för att desto nogare kunna undersöka jordmånens beskaffenhet”. I redovisningen står

vidare att "...befants denna bästa åkerjord i bördighet kunna gifva 3dje kornet i äring (årsväxt)". Åkerjorden beskrivs bestå av sjösten blandad med svartmylla varav den sämsta åkermarken ligger på hålljord. Jordmånen i ängsmarken beskrivs som "...enehanda slags jordmån men mera sank och salun till åkerodling otjänlig".

Figur 4. Karta från år 1815 över Närsholmen. Gult markerar åker och grönt markerar äng. ©Lantmäteriet

Markens bördighet för jordbruk varierade på Närsholmen och graderades mellan 1–3. Åker, ängs- och betesmarken var uppdelad mellan "Kongs Gården" och "Holmvagtaren", varav den senare tog hand om egendomarna och bodde ute på ön. Markerna beskrivs som övervägande magra med sjöstenbotten nära ytan. För att kunna uppodla vissa delar krävdes mycket arbete med att blanda i svartmylla eller matjord. År 1864 styckades marken av från Roma kungsgård och blev ett hemman i När socken.

Figur 5. Arealmätningskarta från 1862 över Närsholmen. Området är indelat och numrerat i olika markslag så som betesmark, äng, åker och tomtplats.
© Lantmäteriet

1900-talet

På en blankett från en lokalundersökning (figur 6) om jordbruket som gjordes 1914 har fyrvaktaren rapporterat; "Närsholmen har förut använts till betesmark men numera är hela arealen (200 hektar) upptagen till skogsplantering. Kreaturen (1 vallack, 2 kor, 2 gödsvin, 40 höns) tillhöra fyrapersonalen".

Å denna blankett meddelade uppgifter få ej begagnas för taxering eller beskattning utan av-
givas endast för statistiska ändamål. N: 1

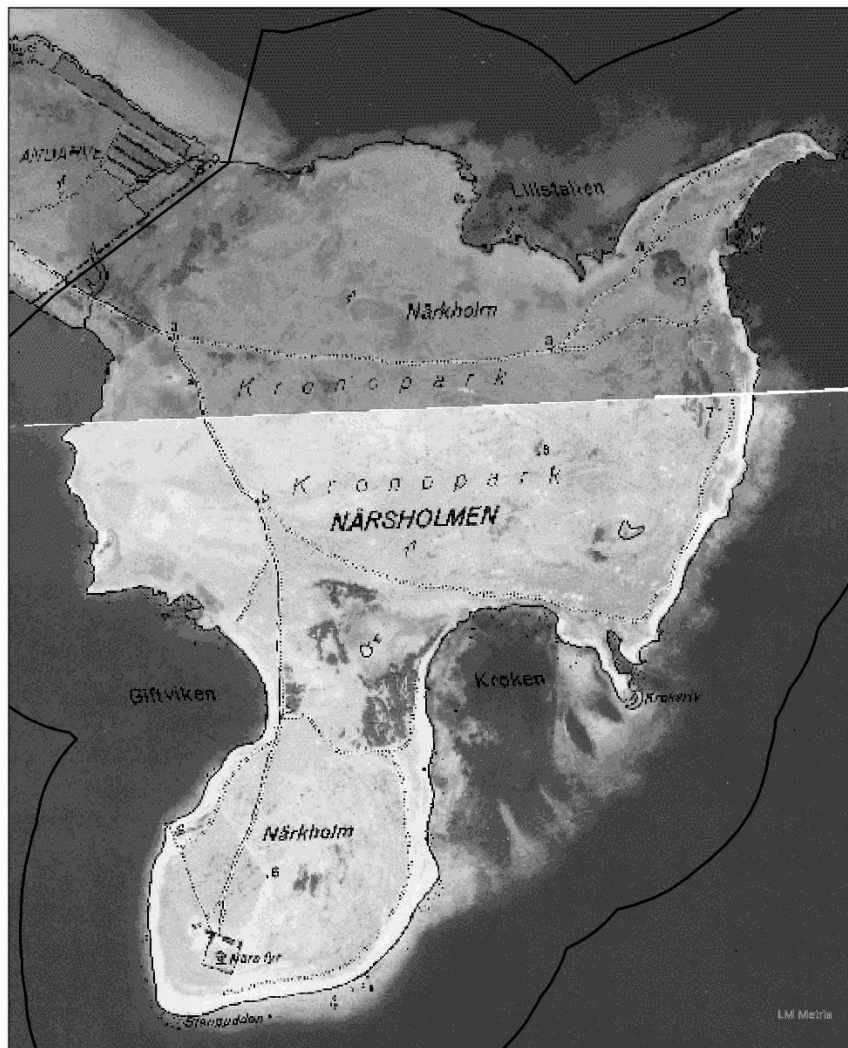
Lokalundersökning år 1914

i När socken Gotlands län hush.-sällsk.
Gården Lägenheten Torpet Närsholmen Jordreg.-nr.
Ägare Kronan Brukare 9:2

Arbets- hästar.	Vagns- och ridhästar.	Ungghästar (vid 1 till 3 år).	Hästar och vallever	Ston.	Föl.	Oxar.	Tjurar.	Kor.	Ungnöt.	Kalvar.	Lamm (under 1 år).	Björar och teckor.	Ävelssvin. Modlar- svegar. Far- entlar	Kullingar (under 1 år).	Gödsvin. Grisar (under 4 mån.).	Höns.	And. fjäderfr.	Bi- samhället.
X	1							2							2	40		

Närsholmen har förut använts till betesmark men numera är hela arealen upptagen till skogsplantering. Kreaturen tillhör fyrapersonalen.
Uppgift lämnad den 26/2 av Fyrmästaren Wallef Brukningsdelen besökt ej besökt.
X Dagen överförda till räkenskapsbl. nr 025

Figur 6. Lokalundersökningsblankett från 1914. ©Lantmäteriet

Figur 7. Ekonomiska kartan från 1930-tal. ©Lantmäteriet

Under 1900-talet ägdes marken av Domänverket och den ekonomiska kartan från 1930-talet visar att Närsholmen är kronopark och att det inte finns några större beskogade områden (figur 7). Domänverket gjorde dock ett försök att plantera skog under tidigt 1900-tal, men utan att lyckas. Det utsatta läget, betesdjur och vildkaniner tros vara en orsakande faktor. Nutidens öppna landskap på Närsholmen är ett resultat av det misslyckade försöket.

I dag finns spår av skogsbruket i form av markberedda områden, vilka syns bäst i ett ortofoto. Generellt verkar områdets naturtyper inte ha förändrats särskilt mycket sedan man upphörde med odling och dikning. Nedan (figur 8) finns ett ortofoton från 2021 och i jämförelse med ekonomiska karta från 1930-talet kan man se att det inte har skett så stora förändringar av skogens utbredning.

Figur 8. Ortofoto från 2021. ©Lantmäteriet

Fyrområdet

På den södra spetsen av Närsholmen, där det tidigare funnits olika typer av sjömärken, uppfördes år 1872 en fyrplats med ett fyrorn och fyrapparat från Frankrike, ett boningshus och ett uthus. Muren runtomkring kallmurades av en bonde från trakten två år senare.

År 1961 automatiserades fyren och den sista fyrvaktaren flyttade från Närsholmen. Området blev naturreservat 1986 och Naturvårdsverket förvärvade fastigheten.

Böljande landskap till följd av landhöjning och svallning från havet.

Geologi och hydrologi

Närsholmen består i huvudsak av sedimentärt berg och klapper av kalksten. Området är svagt kuperat med två höjdryggar, en utgår från fyrområdet och sträcker sig norrut, en norr om Kroken som sträcker sig i öst-västlig riktning (figur 9). I området runt de två höjdryggarna finns mycket tydliga vallar av svallat grus som bildats under landhöjningen.

Figur 9: Terrängskuggning av Närsholmen. ©Lantmäteriet

I det svagt kuperade landskapet är förekomsten av vattendrag sparsam men i svackorna finns ett antal våtar (periodvisa våtmarker) spritt runt om i reservatet. Två av de större våtarna har dikats ur, troligtvis då man gjorde ett försök att plantera skog. Vid naturreservatets entré i väster (norr om vägen) finns en större vattensamling, en kvarleva från den kanal som delade Närsholmen från fasta Gotland. Armen som binder samman Närsholmen med huvudön består framför allt av postglacial sand och lite flygsand.

Naturvärden

I stort sett hela landområdet utgör värdekärna (ett sammanhängande naturområde som av länsstyrelsen bedömts ha en stor betydelse för fauna och flora och/eller för en prioriterad naturtyp) på grund av en lång markhistoria med kontinuerlig störningsregim i form av bete. De öppna gräsmarkerna ger ett kargt intryck vid en första anblick. Markerna är

näringsfattiga men den kalkrika berggrunden ger en stor artrikedom av kärlväxter. Fältskiktet domineras av gräs- och hagmarksväxter som blodnäva, backsmultron, femfingerört, blåeld, fältmalört och stor kustruta. Närsholmens backar hyser även en rik förekomst av Adam och Eva och är den enda lokalen på Gotland med fältvedel.

Här finns några observationer av rödlistade kärlväxter som exempelvis backruta (NT), flentimotej (NT), backtimjan (NT) och fågelarv (NT).

En mosaik av kalkgräsmark och fukt- och strandängar höjer områdets naturvärden då arter med olika krav kan samexistera.

Adam och Eva

Fältvedel

Trädskiktet är sparsamt och utspritt i några små dungar. Främst finns några glesa talldungar som kan ge betesdjuren lite skugga under varma sommarkvarnar. Vid reservatets entré i väster finns ett område med nordlig ädellövskog som delvis ingår i betesmarken. Det finns en del död ved men det är också tätt och skuggigt och i behov av skötsel.

De talldungar som finns på Närsholmen är kvar sen Domänverket gjorde ett försök att beskoga holmen, tidigt 1900-tal. Längsmed gränsen norrut och de centrala delarna av reservatet finns dessa likåldriga bestånd som tros vara uppskattningsvis 100+ år. Upprepade stormar har skapat en del död ved och solexponerade äldre stammar finns i brynen. Endast ett område har gynnsam bevarandestatus, annars domineras fältskiktet av hundkex och annan kvävegynnad flora.

Trädformad en i ett öppet beteslandskap på Närsholmen.

På Närsholmen finns ett flertal trädformade solitära enbuskar som ger landskapet en savannliknande karaktär. Men enen har spridit sig och bidrar till en snabb igenväxning och utgör därmed ett hot (konkurrens, förändrad ljusstillsförelse och näringsammansättning) mot artrikedomen och de skyddsvärda naturtyperna som finns på Närsholmen.

Det öppna landområdet, betade strandängar och grunda havsområden utgör viktiga naturmiljöer för ett rikt fågelliv med både häckande och rastande tättingar, gäss, måsfåglar, änder och vadarfåglar. Här kan nämnas rödbena, skärfläcka, brushane, silvertärna, småtärna och kricka. Närsholmens rika fågelliv är en del av syftet med att området skyddades från början.

Området är välbevakat och fågelobservationerna är väldokumenterade. Närsholmen har haft besök av ca 100 rödlistade arter, exempelvis berglärka (VU), lappsparv (VU), härfågel (RE), jaktfalk (EN) och lundsångare (NT). En lista finns under punkt 11.

I de grunda vattenområden som sträcker sig runt hela halvöns kust finns ett varierande undervattenslandskap. Den norra delen som ligger i Austerviken visar upp de blottade ler- och sandbankar vid lågvatten, ett habitat som gynnas av det bete som sker på land. Djuren trampar runt på den exponerade botten och hjälper till att fördela syret i sedimentet. Det kan ofta uppstå brist på syre i skyddade miljöer där vattenomsättningen är låg och tillförelse av näring pågår.

Rödbena

Skärfläcka

I reservatets marina områden finns även sandbankar och rev, där revet utgör den största delen och präglas av blåstång, musslor och snäckor samt fintrådiga alger. Revet sträcker sig från norra kusten och ner till sydvästra udden med liknande flora och fauna. I Giftviken och i grundområdet runt viken växer det delvis ängar av kärlväxter på de mjuka bottenarna. Dessa områden agerar som uppväxtområden för fisk, födosöksområde för sjöfåglar och motverkar klimatförändringarna genom att binda koldioxid i sedimentet. Även här finns blottade ler- och sandbottnar där man vid lågvatten kan se sandrester från havsmaskar som gräver ner sig under ytan.

Närsholmen är utpekad som Ramsarområde** (finns endast två på Gotland), riksintresse för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård. Närsholmen är även ett Natura 2000-område, genom fågeldirektivet (SPA) och Habitatdirektivet (SCI).

** Ramsarkonventionen är en global naturvårdskonvention (undertecknades 1971) om att bevara våtmarker och vattenmiljöer och använda dem på ett hållbart sätt.

Naturtyper

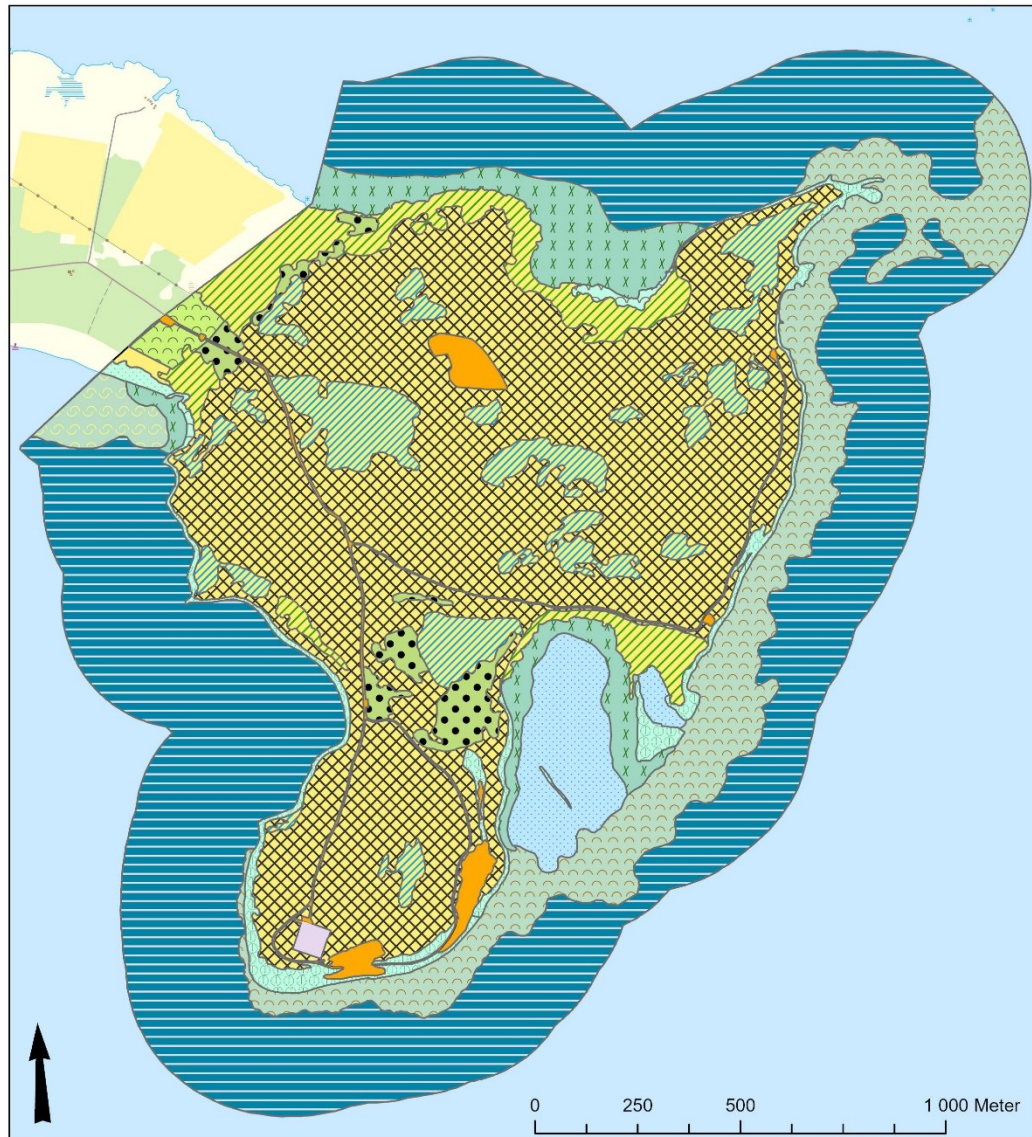
Närsholmens naturtyper är indelade enligt art- och habitatdirektivet. Denna indelning ligger till grund för reservatets skötselområden och utgör grunden för uppföljning samt vidare inventeringar av reservatets naturvärden.

Inom naturreservatet Närsholmen finns följande naturtyper:

1110* Sandbankar	6210* kalkgräsmarker
1140* Blottade sand- och lerbottnar	6410* Fuktängar
1150* Laguner	9020* Nordlig ädellövskog
1170* Rev	9070* Trädklädd betesmark
1210* Driftvallar	1000* Marint vatten
1220* Sten- och grusvallar	
1630* Strandängar vid Östersjön	
1640* Sandstränder vid Östersjön	

* Naturtypskod enligt Natura 2000

Naturtypskarta över Närsholmen

Teckenförklaring

NATURTYP

1000 Marint vatten/ej naturtyp	1210 Driftvallar	6910 Kulturmark/ej naturtyp
1110 Sandbankar	1220 Sten- och grusvallar	6960 Öppen mark/ej naturtyp
1140 Blottade sand- och lerbottnar	1630 Strandängar vid Östersjön	6999 Fyrområdet
1150 Laguner	1640 Sandstränder vid Östersjön	9020 Nordlig ädellövskog
1170 Rev	6210 Kalkgräsmark	9070 Trädklädd betesmark
	6411 Fuktängar	

Figur 10: Karta över naturtyper på Närsholmen enligt art- och habitatdirektivet.

Sociala värden och friluftsliv

Närsholmen är ett naturskönt och omtyckt friluftsområde och nyttjas flitigt av gotlänningar, men även av hitresta turister. Många har som tradition att åka ut mot fyren med en kaffekorg. I reservatet finns stora upplevelsevärden genom närheten till havet, ett öppet landskap, fyren och en mångfald av kärleväxter. En blåsig dag med höga vågor upplevs naturens kraft. Närsholmen är också en känd fågelokal där man som besökare lätt kan få syn på vadarfåglar, tättingar, änder och måsfåglar. Om man har tur kan man även få syn på en och annan säl.

Inom naturreservatet finns två parkeringar, informationstavlor och några rastplatser. Förutom bilvägar finns några gamla traktorvägar, vilka gör det lättare att ta sig runt till fots. Betesdjuren går över hela området, så man behöver inte ta sig över något stängsel för att ströva i reservatet. Under vår-sommar råder tillträdesförbud från Kroken och norrut runt Glasskär med tillhörande vattenområde.

I byggnaderna vid fyrplatsen bedrivs vandrarhemsverksamhet i liten skala genom Svenska Turistföreningen.

Byggnader och anläggningar

På Närsholmens södra udde finns fyrplatsen med fyren, boningshus och ekonomibyggnader omgärdat av en stenmur. Fyrområdet ingår i naturreservatet och Natura 2000-området. Byggnaderna i fyrområdet är statliga byggnadsminnen och förvaltas av Statens Fastighetsverk. Fyren ägs och förvaltas av Sjöfartsverket.

Ut till fyrplatsen går en nedgrävd elledning som ägs av Gotlands Energi.

På den östra kusten, strax intill vägen upp mot Glasskär finns ett mindre vindskydd i kalksten.

Tillgänglighet

Naturreservatet är tillgängligt från landsväg 537, eller via golfbanan i När. Parkering finns vid entrén eller en bit ut i reservatet. Vid parkeringarna finns information om reservatet och rastplatser.

Runt fyrplatsen finns sittbänkar och bänkbord och ett vindskydd i anslutning till vägen ut mot Glasskär. Närsholmen har få anordningar för besökare och främst saknas anordningar för besökare med funktionsvariation. I detta omarbetade förslag finns flera anordningar som ska göra reservatet mer tillgängligt och lätt att besöka för alla och ge upplevelser utan bil.

2. Skötsel av området med bevarandemål och åtgärder

Generella riktlinjer

Alla åtgärder ska göras med försiktighet och med anpassade maskiner och metoder så att markskador inte uppkommer. Åtgärderna ska genomföras den tid på året då det är minst risk för störning på djurlivet och minst risk att marken och växtligheten tar skada. Röjningsrester ska samlas och brännas på lämplig plats, alternativt tas bort från området. Lämpliga platser för bränning är de gamla täkterna eller kraftigt igenväxta områden som röjts. Maskinell röjning med rotorslätter får endast ske i mindre omfattning då röjningsavfallet blir kvar och göder marken.

Stängsling och bete

Beskrivning

Hela reservatet har en kontinuerlig beteshistorik som sträcker sig flera hundra år bakåt i tiden. Sedan 1937 har området betats av nötkreatur då flera jordbrukare var verksamma. Dokumentationen från 1914 (se figur 6) visar att det tidigare kan ha varit en blandning av djurslag. De senaste åren har området betats med nötkreatur. En färäst och stängsel finns vid entrén och längsmed den västra reservatskanten. Havet på tre sidor om reservatet håller djuren på plats i området.

Bevarandemål

Målsättningen med betet i området beskrivs mer i skötselområde 3.

Invasiva och främmande organismer och arter

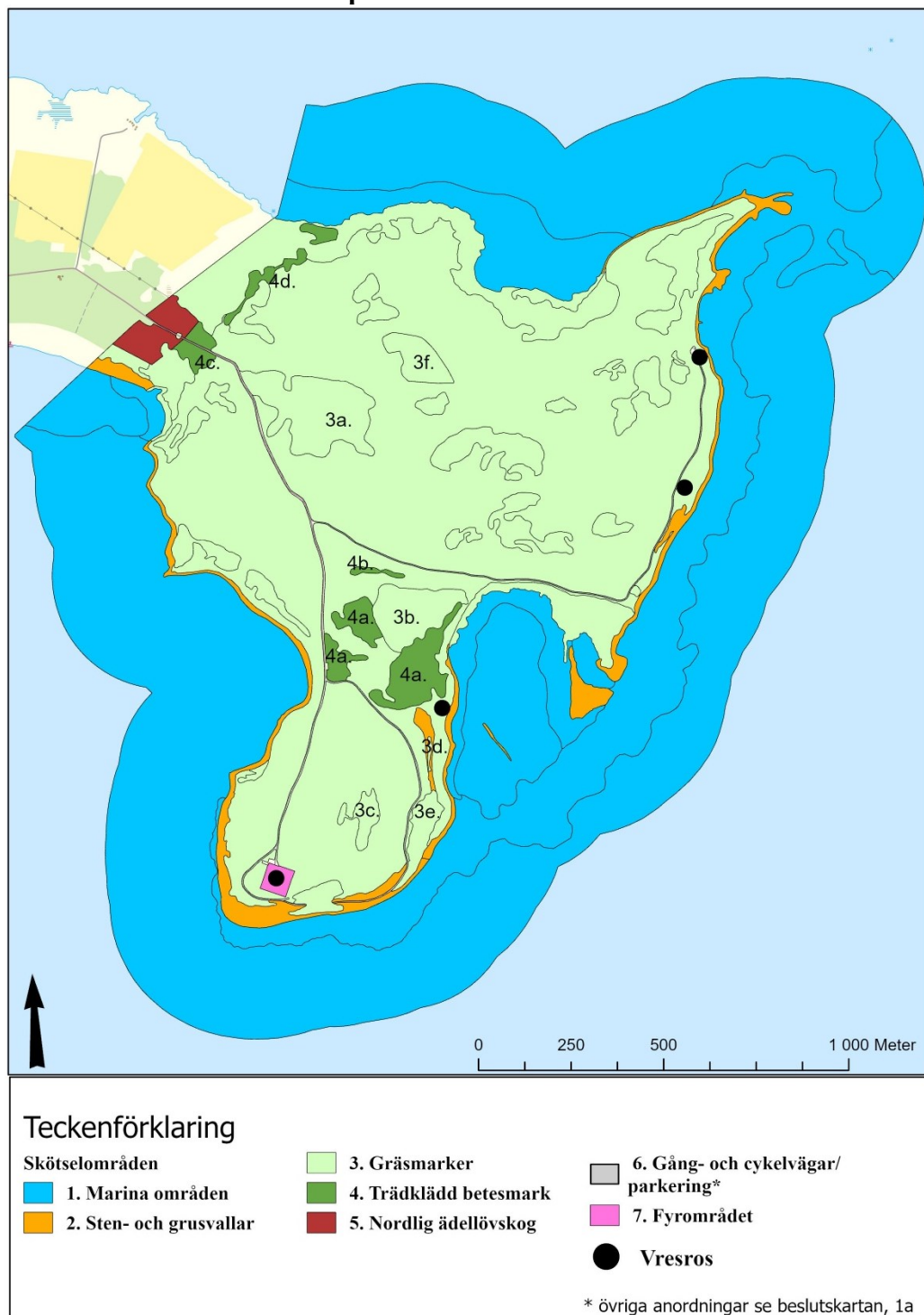
Beskrivning

I dagsläget finns vresros på fyra ställen i reservatet. I fyrträdgården står en tysklönn, ett bestånd med körsbär och syren. Vid Glasskår växer ett mindre bestånd av björnbär, vilket kan ställa till problem för betesdjuren ifall det sprider sig. I dungar med trädklädd betesmark täcks marken av hundkex och enstaka svartvinbärsbuskar. Det är inte troligt att dessa arter sprider sig ut i gräsmarkerna, men en kontinuerlig översyn för att upptäcka avvikelser bör göras.

Det finns möjliga risker för andra invasiva arter att etablera sig då vatten, vind och tramp från både djur och människor orsakar störningsytor där invasiva arter har lättare att etablera sig. Potentiella invasiva arter är strandkotula, spärroxbär och vejksel. Förekomsten av invasiva marina arter är okänt.

Bevarandemål

Att invasiva arter endast finns i en kontrollerbar omfattning eller inte förekommer alls.

Karta över skötselområden på Närsholmen

Figur 11: Karta över skötselområden och förekomster av vresros.

Skötselområden

Reservatet är indelat i sju skötselområden. Avgränsningen av skötselområdena framgår av kartan, figur 11. Skötselområdena är:

1. Marina områden grundare än 3 meter
-laguner, blottade sand- och lerbottnar, sandbankar, rev och marint vatten
2. Sten- och grusvallar
-sandstränder vid Östersjön
3. Gräsmarker
-kalkgräsmarker, fuktängar, strandängar vid östersjön och driftvallar
4. Trädklädd betesmark
-tall- och lövbärande trädklädd betesmark
5. Nordlig ädellövskog
6. Anordningar för friluftslivet
-bilvägar och parkeringsytor
-rastplatser, fågeltorn, gångvägar och naturslinga
7. Fyrområdet

Skötselområde 1

Marina områden (220,7 ha)

Rev söder om fyren.

Blottade sand- och lerbottnar.

Beskrivning

Naturreseptatet Närsholmen sträcker sig ca 300 meter ut i havet. Den marina delen av reservatet ligger (med något undantag) inom området med ett djup av max 3 meter. I skötselområdet ingår även rev, blottade sand- och lerbottnar, laguner och sandbankar.

Det område med marint vatten som ingår i reservatet är inte inventerat, vilket hade behövts för att fastställa om det är mjuk- eller hårbotten och vilka arter som finns.

Revet sträcker sig runt stångudden, utmed hela östra sidan, runt Glasskär och in mot viken Lillstallen. Revet utgörs av hårbotten, lösa stenar och några raukar. Revet är topografiskt avskilt från omkringliggande botten med en ”pallkant”. Området påverkas av varierande vattennivå och vindstyrka. Under vattenytan finns blåstång, grönslick, rödalger,

kransalger, musslor, snäckor och småfisk. Revet är ett viktigt område för födosökande kust- och vadarfåglar. Stora ruskor med blåstång är viktiga reproduktionsområden för fisk. Revet skyddar även lagunen i Kroken.

I viken Lillstallen och västerut längst norra stranden till reservatsgränsen finns blottade sand- och lerbottnar. Bottnarna är ofta fria från makrovegetation, men med stora mängder blågröna- och kiselalger. Här finns ofta en rik bottenfauna av olika grävande maskar och musslor och en epifauna av kräftdjur och snäckor. Naturtypen är viktig som uppväxtområden för plattfisk och utgör ett viktigt födosöksområde för änder och vadarfåglar. Blottade sand- och lerbottnar finns även i ett mindre område i den sydvästra delen av reservatet, omgivet av sandstrand och sandbankar, en naturtyp som inte blottas vid lågvatten. På sandbankarna växer natingar, exempelvis borstnate som ger ett viktigt uppväxtområde för fisk och födosöksområde för sjöfåglar.

Det strandnära området utmed Giftviken och ca 350 meter norrut har mjuk- eller blandbotten. Blandbotten består av sand, lera, grus och småsten samt stenar som är större än 6 cm i diameter.

I Kroken finns två laguner, en större som omges av blottade sand- och lerbottnar som har god kontakt med marint vatten och en mindre intilliggande som har sämre kontakt med marint vatten. Viktigt för naturtypen är att det förutsätter en naturlig, långsam vattenomsättning där vattenmängd och salinitet varierar i tid och rum. Även lagunerna är viktiga födosöksområden för änder och vadarfåglar. I den större lagunen finns en sandrevel där skärfläckorna häckar.

Bevarandemål

Arealen sandbankar (1110) är 3,6 ha, blottade sand- och lerbottnar (1140) är 16,9 ha, laguner (1150) är 11,7 ha och rev (1170) är 38,3 ha. Marint vatten (1000) upptar 150,2 ha och området är väl kartlagda och en uppföljningsplan finns upprättad.

Området har en naturlig bottenfauna och bottenvegetation. Det erbjuder goda lek- och uppväxtmiljöer för fisk och är ett lämpligt födosöks- och rastområde för fågel. De grundaste mjukbottnarna fungerar som födosöksområde för vadare och simänder. Fisksamhället har en hög artdiversitet. Området är huvudsakligen opåverkat av fysisk exploatering och mänsklig påverkan. Främmande arter ska ej inverka negativt på artsammansättningen och variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden eller smittspridning.

De arter som finns utpekade, exempelvis ejder och bergand rastar respektive övervintrar i antal som representerar minst 1% av den svenska population av arterna.

Skötselåtgärder

Kartläggning av arter och biotoper för att öka kunskapen om reservatets marina naturvärden. Detta ska göras med metoder som används i andra områden inom länet för att behålla jämförbarheten.

Bekämpning av invasiva arter, exempelvis svartmunnad smörbult.
Sammanställning av den vinterfågelräkning som görs årligen för att utvärdera om områdets funktion som rastlokal är bibehållen.

Marina arter inom reservatet:

Blåstång	<i>Fucus vesiculosus</i>
Hornsärv	<i>Ceratophyllum demersum</i>
Borstnate	<i>Potamogeton pectinatus</i>
Nating	<i>Ruppia</i> sp.
Blåmussla	<i>Mytilus edulis</i>
Östersjömussla	<i>Macoma balthica</i>
Tångmärla	<i>Gammarus locusta</i>
Sudare	<i>Chorda filum</i>
Båtsnäcka	<i>Theodoxus fluviatilis</i>
Tusensnäcka	<i>Hydrobiidae</i> sp.

De marina arterna i listan ovan finns inte med på rödlistan eller åtgärdsprogram för hotade arter (Ågp).

Skötselområde 2

Sten- och grusvallar (9,4 ha)

Stenstrand ut mot Glasskär.

Beskrivning

Runt större delen av Närsholmen finns sten-, grus- och sandstränder, med svallat material som sorterats i finare material närmast vattnet. I vattenskalpet samlas släke (ansamling av tång), viktiga födosöksområden för exempelvis vadarfåglar, starar, sädesärlor och änder.

Vegetationens sammansättning beror på hur exponerad stranden är för vind och vågor. Runt Närsholmen växer bland annat stinknäva, hundtunga, sandsallat, saltarv, baltisk marviol och trampört. En bit upp från vattnet, där successionen pågått en längre tid och grusvallen övergått till gräsmark finns några bestånd av vresros, en invasiv art som kan sprida sig ner på stenstranden. Sandstrand (1640) finns endast på en plats i reservatet, vid sydvästra gränsen.

Runt Närsholmen flyter det iland en hel del skräp, allt från petflaskor till prickar för sjöfarten. Vid högvatten spolaskräpet upp på gräsmarkerna men det mesta fastnar i släkebården där födosökande fåglar uppehåller sig. Skräpet kan även skada betesdjuren.

Bevarandemål

Arealen sten- och grusvallar (1220) är minst 9,4 ha och arealen sandstränder i Östersjön (1640) är minst 0,6 ha. Strandmiljöerna präglas av naturliga processer som landhöjning och påverkan från havets växlingar mellan hög- och lågvatten samt återkommande stormar. Naturliga processer påverkar strandmiljöerna vilket gör att arealen kan komma att variera över tid.

Stränderna är fria från igenväxning och invasiva arter, exempelvis vresros, samt är fria från skräp som spolaskräpet från havet.

Skötselåtgärder

Ta bort igenväxningsvegetation med lämplig metod.

Vid tillsyn av reservatet bör en inventering av främmande eller invasiva arter göras för snabb bekämpning.

Utföra strandstädning (årligen är att föredra) för att avlägsna ilandflutet skräp som mest består av plast.

Skötselområde 3 - Gräsmarker (165,7 ha)

Fuktäng väster om fyren.

Strandängen vid Kroken.

Beskrivning

Närsholmens öppna hedlandskap består av kalkgräsmarker, fuktängar,

strandängar och driftvallar. Gräsmarkernas olika naturtyper ligger i samma betesfälla och har en lång kontinuitet av hävd genom bete. Runt om på holmen ser man spår av tidigare åkermark och markberedningen från misslyckad skogsplantering. Dessa strukturer är svåra att upptäcka på plats men syns väl i ett ortofoto. Två av de större fuktängarna har dikats ut, troligtvis för att skapa bättre förutsättningar för skogsbruket.

Kalkgräsmarker, de lite torrare områdena, har ett rikt inslag av örter. På Närsholmen växer exempelvis jungfrulin, brudbröd, stor kustruta, mandelblom, ängsskallra, humleblomster, fältsippa, getväppling och stagg. Här finns en hel del orkidéer som Adam och Eva, göknycklar, krutbrännare och Johannesnycklar. Fältsvedel växer på några ställen spritt över holmen, som enda lokal för Gotland.

Ute på Stångudden har fossila sten- och grusvallar delvis övergått till kalkgräsmark med ett väldigt tunt jordtäck och en speciell flora så som stinknäva, vit och gul fetknopp, spåtistel, backtimjan och blåeld.

Som en mosaik med kalkgräsmarkerna finns fuktängar, något nedsänkta områden som delar av året står under vatten. Här växer bland annat slankstarr, blodrot, sumpnäva, krissla och vitmåra. I reservatets norra del finns en fuktäng (3a) med rikkärrsarter så som majviva, ängsnycklar och kärrknipprot. Ute på Glasskär finns några större vattensamlingar som utgör viktiga rast- och häckningsplatser för vadarfåglar och änder.

En särskilt intressant fuktäng ligger mellan talldungarna mitt i reservatet (3 b). I ena kanten står några höga popplar. Träden utgör en viktig biotop för rastande fåglar, så trots att de troligtvis är inplanterade så ska de bevaras. I de höga popplarna har man även hittat många rariteter genom åren.

Kalkgräsmark med solitära enar och utbredning av mindre enar.

Närsholmen beskrivs ofta som en savann, mycket på grund av sina

solitära trädformade enar. Men enen sprider sig över stora områden i marktäckande bestånd vilka täcker en stor del av marken och gör den till en problematisk art för området.

I gränzonen mellan stränder och gräsmarker bildas driftvallar, en permanent ansamling av kväverikt material som kan fyllas på vid högvatten och storm. Driftvallar finns på några platser i reservatet och här växer hundkex, rödplister, hundtunga, korsört och spikvallmo. Driftvallarna har en rik insektsfauna, en viktig födokälla för fåglar.

Strandängar finns främst utmed den norra kusten av reservatet, mot den västra gränsen och i Kroken. Här är strandlinjen flack och havsvattnet svämmar över under vinterhalvåret. Då strandängen årligen tillförs brackvatten finns här en salttålig flora så som havssälting, gatrödtoppa, havssäva, gåsört, ängsskallra, strandkrypa, salttåg och gulkämpar. Många av arterna blommar sent på sommaren så som kustarun, sumpgentiana och saltört. Strandängarna är fria från uppslag av tall och en. Vegetationen påverkas av landhöjning, vattenståndsväxlingar och isbildning. De hävdade strandängarna är viktiga för häckande vadarfåglar.

Vid stenstränderna runt Stångudden och ut mot Glasskär finns rester av småskalig täktverksamhet. Troligtvis tog man material till byggnader på holmen, eller till bryggan nordväst om fyren. Vegetationen har inte återhämtat sig utan här finns en magrare flora och mest tall och en. Dessa områden kan vara lämpliga för bränning av röjningsrester från restaurering i gräsmarkerna.

Det finns en del småtallar i reservatet, vilka sprider sig från talldungarna. Det är viktigt att spridningen begränsas så att tallen inte konkurrerar ut floran.

Bevarandemål

Arealen kalkgräsmark (6210) ska vara 126,7 ha, fuktängar (6410) 22 ha, strandängar (1630) 16,1 ha och driftvallar (1210) 0,9 ha.

Gräsmarkerna hålls öppna genom bete och andelen välhävdad mark har ökat och utgör större delen av reservatet. Igenväxningsvegetation som en och tall förekommer endast sparsamt. Området har en fortsatt rik flora och erbjuder goda möjligheter för häckande och rastande fåglar att finna skydd, boplats och föda. Bete med flera djurslag är infört som en åtgärd att bekämpa igenväxning. Kompletterande röjningar utförs kontinuerligt för att säkerställa att reservatet inte växer igen. De fuktängar som är utdikade är återställda enligt föreslagna åtgärder, vilket resulterat i att området med rikkärrsväxter är etablerat.

Närsholmens savannliknande enar finns kvar.

Skötselåtgärder

Fortsatt bete med nötkreatur. För att minska igenväxning kan fårbete införas som ett komplement till nötkreaturen. Om fårbete införs ska djuren inte släppas ut förrän senare delen av sommaren för att inte missgynna floran. Avmaskning av betesdjur får inte ske innan betespåsläpp då det missgynnar spillningslevande fauna, såsom dyngbaggar.

Betet behöver kompletteras med manuell röjning av främst en. Viss maskinell röjning kan vara tillåtet i de områden där enen breder ut sig i större skala och där marken tillåter utan att det blir körskador. Röjningsresterna (förutom efter maskinell röjning) bör tas bort för att undvika näringstillförsel till de många arter som gynnas av Närsholmens magra förhållanden. Röjningsrester kan brännas på lämplig plats, exempelvis område 3d och 3e (figur 11). Det går även bra att bränna på mark som varit kraftigt igenvuxen.

Tallen sprider sig över hela reservatet, inte lika omfattande som en, och ska hållas efter. Tall ska endast finnas i områden med trädklädd betesmark och i mindre dungar, exempelvis nordöst om fyren. Småtallar kan ryckas upp för hand, läggas på hög och brännas på lämplig plats.

Fyll ut diket i delområde 3a, början ca 60 meter från vägen. Fyll ut hela diket i delområde 3b, ca 200 meter. Fyllnadsmaterialet bör tas från grävmassorna som lagts åt sidan vid utdikningen i båda områdena, så att inte främmande arter införs. En del av fuktängen i område 3b kan grävas ut för att skapa kustnära småvatten om inte igenläggningen av diket får önskad effekt.

I delområde 3 c ska tall och en finnas kvar, men spridningen ska begränsas. Ung tall och en ska tas bort. Röjningsmaterialet kan brännas på plats men endast i de delar som varit kraftigt igenväxta.

I delområde 3 d ska en, tall och lövsly tas bort, röjningsmaterialet kan brännas på plats. Åtgärden är främst till för att förhindra spridning av träd och buskar.

Vresros (invasiv art) finns i fyra bestånd (figur 11) som ska tas bort så snart som möjligt med lämplig metod. Efterarbete kommer troligtvis att behövas då nya små skott oftast dyker upp som kan ryckas för hand.

Delområde 3c.

Delområde 3d.

Som en komplettering till Jordbruksverkets gräsmarksinventering bör en inventering av utvalda arter göras, exempelvis fältvedel och Adam och Eva. Under inventeringen kan även invasiva och främmande arter upptäckas i god tid för bekämpning.

Inventering av svampfloran för att öka kunskapen om vilka arter som finns på Närsholmen.

Vid det norra beståndet av vresros växer salmbär, de ska också tas bort.

Strandängarna ska hållas öppna och fria från igenväxningsvegetation. I reservatets nordvästra del finns ett större strandängsområde som gränsar till trädklädd betesmark. Sly och småtallar som breder ut sig och hotar strandängens öppna mark ska tas bort. Strandängarna utmed Kroken kan behöva slås för att bli av med kvävegynnad flora. Troligen ett resultat av gamla driftvallar som skapat näringsrika förhållanden.

Skötselområde 4

Trädklädd betesmark (7,1 ha)

Trädklädd betesmark mitt i reservatet (delområde 4 b).

Beskrivning

Trädklädd betesmark finns väster om Kroken samt i mindre områden i reservatets västra del. Området (4a) väster om Kroken, refereras ofta till *talldungen* och består av tre områden där tallarna är relativt likåldriga, växer tätt och floran består mest av hundkex. Här kan kreaturen hitta

skugga vilket annars kan vara svårt i det öppna landskapet. Det finns en del solexponerade stammar och död ved. Området är även viktigt för rastande småfågel, här går det att göra fynd under flyttningstider exempelvis tajgablåstjärt och taigasångare. Men i skogen finns också spillkråka, häckande starar, rödstjärt och lövsångare.

Endast ett mindre skogsområde (4b) har gynnsamt bevarandestatus. Här finns en rikare hävdgynnad flora med liknande växtlighet som ute i kalkgräsmarkerna.

Delområde 4 c är ett skogsområde som domineras av ädellövträd, här finns ask, skogsek och någon enstaka skogsalm. Trädskiktet är glest och floran mer frodig och högväxt än omkringliggande kalkgräsmarker, troligtvis beror detta på att stödutfodring av djuren görs här inför att de förflyttas på hösten. Här växer exempelvis hundkex, smörblommor och mandelblomma.

Delområde 4 d är några dungar som ligger på rad utmed strandängarna i norra delen av reservatet. Här finns några bestånd med tall, men även en hel del björk. Delvis är skogen igenvuxen med täta snår av slån, enbuskar och sly.

Bevarandemål

Arealen trädklädd betesmark (9070) ska vara 7,1 ha varav området med lövbärande del ska vara 0,8 ha. Hela arealen trädklädd betesmark har gynnsam bevarandestatus med ett glest trädskikt, olikåldrigt, med inslag av lövträd, rik lavflora och erbjuder häckningsplats för fåglar. Marken är inte täckt av hundkex utan den hävdgynnade floran har fått utrymme att breda ut sig. Skogen i sig är inte en prioriterad naturtyp för områdets bevarandevärden men utgör viktiga refuger för vissa arter, skugga till betesdjuren och en del i Närsholmens markhistorik.

Skötselåtgärder

Enstaka träd som blåser omkull ska ligga kvar. Skogen får inte vandra ut på strandängarna i Kroken utan småtallar kan ryckas upp innan de växer till sig. Skogen i delområde 4 a kan med försiktighet glesas ut för att skapa variation i trädskiktet så att bevarandemålet kan uppnås. Vid plockhuggning ska träden tas bort från reservatet, eventuellt sparas något på lämplig plats, som död-ved-depå eller liggande lågor.

Till förmån för en större parkering (c.), toalett och en stig till ett torn vid Kroken kan några träd behöva tas bort, se beslutskarta 1a.

Gräsmarken under tallarna behöver störning i form av bete eller röjning med slitande verktyg för att undvika övertag av enstaka gräsarter. På

några platser finns svartvinbärsbuskar, en främmande art som ska tas bort. Rójning (slåtter med slitande verktyg) av hundkex vore önskvärt, men inte förrän någon effektiv metod introduceras.

Skötselområde 5 Nordlig ädellövsskog (1,9 ha)

Utsikten från den tilltänkta rastplatsen, norr om vägbanken.

Beskrivning

I västra delen av reservatet finns ett område med ädellövsskog som delas av infartsvägen. Ädellövs skogen är borttagen från nutida betesmark, men har troligtvis betats tidigare. I trädskiktet finns björk, ek, skogsalm, tall, gran och ask. I området finns solitära gamla tallar och ekar som numera står helt inklämda bland igenväxningsvegetation på grund av utebliven hävd. Här finns även en gräsyta som kan lämpa sig för husbilsparkering.

Norr om vägen, mitt i skogen finns ett mindre våtmarksområde som är en rest av det sund som tidigare delade Närsholmen med övriga Gotland. Våtmarken delas av en vägbank som är byggd på en gammal bro (fornminne L2022:1991), beskrivning finns under punkt 12. Troligtvis finns ingen vägtrumma under vägbanken vilket gör att vattnet blir stående norrut och bildar en mer bestående vät. Väten tillförs brackvatten från närliggande strandäng som översvämmas vintertid.

I skogsområdet finns gott om skogslevande fåglar som exempelvis svarthätta, lövsångare, grå flugsnappare, härmsångare, större hackspett och spillkråka.

Bevarandemål

Arealen nordlig ädellövs skog (9020) ska vara 1,9 ha. I området finns endast någon enstaka gran eller tall, utan här får lövträden dominera. Sly och annan igenväxningsvegetation är bortröjd och skogen har öppna solbelysta gläntor så de gamla knotiga träden kan breda ut sig.

”Sjön” har fortsatt vattenspegel en bit in på sommaren och en rastplats finns för fågelskådning av skogsfågel eller bara en vilsam paus.

Skötselåtgärder

Ta bort det mesta av tall och gran, spara endast naturvårdsträd. Röj fram äldre lövträd, skapa solbelysta luckor och gynna föryngring så en olikåldrig skog kan växa fram. All död ved ska sparas, men kan flyttas

om det hamnar på någon stig då området är populärt för besökare.

Röj bort alla unga träd som står i brynet intill parkeringsytan.

Detta gynnar även de spärrgreniga gamla träden som står innanför.

Gräsmark som kan göras om till parkeringsyta.

Skötselområde 6

Anordningar för besökare

Vindskyddet vid Kroken.

Beskrivning

Närsholmen är ett populärt utflyktsmål hela året runt, men besökstoppen är under sommaren. De flesta besökare åker ut på holmen för en titt på den röd- och vitrandiga fyren. Reservatet nås från landsväg 537 med avtagsväg strax innan Närshamn, eller via vägen som går förbi När golfklubb. Reservatet har i dagsläget två färdigställda parkeringsplatser och farbara vägar till Glasskår i norr samt runt fyren i söder.

På Närsholmen finns bänkar och bänkbord i anslutning till fyrträdgården, ute vid Glasskår, vid Kroken och vid talldungens parkering.

Utmed vägen till Glasskär, öster om Kroken finns ett mindre gömsle, här kan man slå sig ner o titta på fågelsträcken som passerar ute till havs.

För att tillmötesgå det ökade besökstrycket och erbjuda reservatets upplevelsevärden behövs fler anordningar och en bättre struktur på trafiken.

Bevarandemål

Att besökare ska kunna vistas på Närsholmen utefter egna behov, med eller utan bil, och uppleva områdets natur- och kulturmiljöer med ett rikt fågelliv, en artrik flora och fyrområdet. Att de anordningar som finns markerade på beslutskartan är på plats och fungerar så att besökare använder Närsholmen på ett hållbart vis.

Skötselåtgärder

Anlägga en parkering (a) för husbilar på gräsmarken söder om vägen vid infarten. Efter parkeringen ska en bom sättas upp där endast fordon under ca 2 meter kommer fram.

Åtgärder för parkeringar:

- vid talldungen (c) ska utökas med ca 50 meter i bredd och 1 meter i djup.
- vid Glasskär (e), ska skyltas (bygglov behövs),
- vid fyren (d), söder om grinden ska 3 platser skyltas upp och vid behov 3 platser norr om grinden (bygglov behövs).

Vägen mot Glasskär bör endast grusas upp för biltrafik om skicket försämras ytterligare så att gräsmarkerna intill vägen kommer till skada.

Underhåll av tillfartsvägen (ca 760 meter) fram till reservatet samt vägen ut till talldungen. Denna vägsträcka är belagd med asfaltskross.

Vägsträckan från talldungen och ut till fyren ska beläggas med material för lätt biltrafik, besökare till fots/med barnvagn eller rullator.

Vägsträckan från parkeringen vid fyren och runt udden till parkeringen vid talldungen ska beläggas för besökare utan bil. Vägen ska endast vara framkomlig för besökare till fots, med rullator, barnvagn eller rullstol.

Röj stig och ställ ut en sittbänk eller ett bänkbord vid rastplats (a).

Nordväst om fyren finns rester av en brygga dit man troligtvis åkte med båt från Närshamn. Om det blir aktuellt med en båtlinje från Närshamn kan bryggan återigen byggas, ett alternativ för att avlasta motortrafiken.

Anlägga en handikapptoilet och en grillplats vid talldungen. Underhålla nytillkomna anordningar samt de bänkbord som redan finns.

Anlägga ett fågeltorn med ramp i brynet väster om Krokens strand och en hårdgjord stig genom skogen fram till tornet.

Anlägga en naturslinga med skyltar som berättar om områdets natur- och kulturvärden.

Skötselområde 7 Fyrområdet

Fyrplatsen med vandrarhemmet och den randiga fyren.

Beskrivning

Fyrplatsen ingår i Natura 2000-området och naturreservatet, men hyser inga naturtyper som kräver skötsel eller uppföljning. Innanför muren finns dock en del invasiva eller främmande arter som ska hållas under uppsikt. Enligt avtal med Statens Fastighetsverk ska fyrplatsen vara tillgänglig för vandrarhemmet som arrenderar samtliga byggnader förutom fyren. Gäster och personal till fyrplatsens verksamhet parkerar (enligt ett avtal med Statens fastighetsverk) på parkeringen vid talldungen men får köra fram till fyrplatsen för att lasta, lämna eller dylikt. Fyrbyggnaden ägs och förvaltas av Sjöfartsverket.

Innanför muren finns en tysklönn, syrenhäck, körsbär och några trädgårdsväxter. Syrenen har börjat sprida sig och växer även utanför muren.

Skötselåtgärder

Anlägga en stig från grinden vid parkeringen, fram till fyren och ut genom grinden på östra sidan, vidare till en iordningställd rastplats

bredvid muren.

Ta bort alla invasiva eller främmande arter som letar sig ut utanför muren, exempelvis syren och körsbär. Om tysklönnen ser ut att sprida sig ska den tas bort.

3. Information

Information om reservatet ska finnas på informationstavlor i och i anslutning till reservatet samt på länsstyrelsens hemsida och på Naturvårdsverkets sida ”skyddad natur”.

4. Bränder och brandbekämpning

Bränder inom naturreservatet ska släckas enligt gällande lagar. Släckningsarbete sker med försiktighet i samråd med reservatsförvaltaren.

5. Jakt

Rätten till jakt inom reservatet inskränks inte av reservatsbeslutet. Jaktutövandet får dock inte ske i strid med reservatsbestämmelser eller skötselplan.

6. Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen har det övergripande ansvaret för förvaltningen av naturreservat i länet. Länsstyrelsen har ansvar för att skötseln i reservatet följer fastställd skötselplan. Länsstyrelsen har även den operativa tillsynen i naturreservat enligt 26 kapitlet miljöbalken. Det innebär att länsstyrelsen ska övervaka att föreskrifter samt eventuellt givna dispenser och tillstånd följs.

Länsstyrelsen kan teckna avtal med markägare eller annan part för utförandet av bevarande- och skötselåtgärder och/eller tillsyn. Vad som gäller för respektive skötselområde anges i skötselplanen.

7. Markering av reservatets gräns

Reservatsgränsen ska utmärkas enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och Naturvårdsverkets anvisningar (Naturvårdsverkets handbok ”Att skylta skyddad natur”, s 88–101).

8. Dokumentation och uppföljning

Dokumentation och övervakning ska ske i enlighet med det program som beskrivs i Naturvårdsverkets rapport ”Uppföljning av skyddade områden i Sverige”. För reservatets marina områden ska uppföljning ske

enligt ”Manual för uppföljning av marina miljöer i skyddade områden”, en rapport från Havs och Vattenmyndigheten och Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder och har det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av syften, bevarandemål samt gynnsam bevarandestatus.

9. Revidering av skötselplan

En översyn av skötselplanen bör göras inom 10 år för att bedöma behovet av en revidering av planen.

10. Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder och besöksanordningar

1 är högst prioritet, 2 och 3 prioriteras lägre.

Skötselåtgärder/Anordningar för besökare prioritet 1.

- Säkerställa betesdrift i hela reservatet – löpande skötsel initieras av förvaltaren*
- Information på länsstyrelsens hemsida – löpande åtgärd av webbredaktör
- Uppdatera informationsskyltar om reservatet – engångsåtgärd av naturinformatör
- Bekämpning av invasiva eller främmande arter – löpande skötsel av förvaltaren*
- Borttagning av vresros/efterarbete – engångsåtgärd och löpande skötsel av förvaltaren*
- Söka bygglov för alla nya parkeringsytor och toaletten vid talldungen – engångsåtgärd av förvaltaren*
- Nyanläggning av parkering (a.) – engångsåtgärd av förvaltaren*
- Utökning av parkeringen vid talldungen – engångsåtgärd av förvaltaren*
- Skylta upp parkeringarna (d. och e.), om bygglovet beviljas – engångsåtgärd av förvaltaren*
- Underhåll av vägar och parkeringar för biltrafik – löpande skötsel av förvaltaren*
- Belägga vägen runt fyren och stänga av den för motortrafik – engångsåtgärd av förvaltaren*
- Underhåll av vägen runt fyren – löpande skötsel av förvaltaren*.
- Röja uppslag av en, elda/köra ut allt röjningsmaterial – löpande skötsel, förvaltaren*/arrendatorn för betesrätt

- Utmärkning av ny gräns för tillträdesförbud – engångsåtgärd av förvaltaren*
- Underhåll av skyltar/brickor för tillträdesförbud – löpande skötsel av förvaltaren
- Inventering av marina miljöer – löpande åtgärd av handläggare/förvaltare* av havsmiljöer

Skötselåtgärder prioritet 2.

- Uppföra handikapptoilet med slamtank vid talldungen – engångsåtgärd av förvaltaren*
- Städning av toaletten – löpande skötsel av upphandlad firma
- Lägga igen diken i skötselområde 3 samt gräva ur fuktängen i 3b – engångsåtgärd av förvaltaren*
- Uppföljning av marina naturtyper – handläggare/förvaltare* av havsmiljöer
- Söka bygglov för fågeltornet – engångsåtgärd av förvaltaren*
- Uppföljning av ingående naturtyper – ansvarig för uppföljning hos länsstyrelsen - löpande enligt nationella riktlinjer
- Kapa/röja uppslag av tall på gräsmarker – löpande skötsel av förvaltaren*

Skötselåtgärder prioritet 3.

- Ta fram skyltar eller folder till naturslinga och markera upp den i fält/underhåll av leden – engångsåtgärd/löpande av förvaltaren*
- Öka mängden död ved/strukturer i skogsdungarna – löpande skötsel av förvaltaren*
- Underhåll av reservatsgränsen – löpande skötsel av förvaltaren
- Uppföra fågeltorn vid Kroken – engångsåtgärd av förvaltaren*
- Säkerställa strandstädningen i hela reservatet – löpande skötsel av förvaltaren*.
- Anordna rastplats (a.) med röjd stig – engångsåtgärd av förvaltaren.
- Sök alla tillstånd som behövs för att anlägga en brygga - engångsåtgärd av förvaltaren*
- Anlägga en brygga om tillstånden godkänns - engångsåtgärd av förvaltaren*

*Förvaltaren eller annan som förvaltaren tecknar avtal med.

11. Artlista

Förteckning över känd förekomst av rödlistade arter samt naturvårdsintressanta arter inom naturreservatet Närsholmen. Förteckningen ska ses som exempel på arter som förekommer inom reservatet, d.v.s. den gör inte anspråk på att vara fullständig.

Kategorier enligt den nationella rödlistan beslutad av Artdatabanken 2020:

- RE = nationellt utdöd (regionally extinct)
- CR = akut hotad (critically endangered)
- EN = starkt hotad (endangered)
- VU = sårbar (vulnerable)
- NT = nära hotad (near threatened)
- DD = kunskapsbrist (data deficient)
- LC = livskraftig (least concern)

Övriga kategorier

ÅGP = arter som ingår i Åtgärdsprogram för hotade arter.

Artlista kärlväxter:

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
Axveronika	<i>Veronica spicata</i>	NT
Backtimjan	<i>Thymus serpyllum</i>	NT
Backruta	<i>Thalictrum simplex</i>	NT
Flentimotej	<i>Phleum phleoides</i>	NT
Fågelarv	<i>Holosteum umbellatum</i>	NT
Fältvedel	<i>Oxytropis campestris</i>	LC
Jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
Krutbrännare	<i>Neotinea ustulata</i>	LC
Martorn	<i>Eryngium maritimum</i>	VU, ÅGP
Mjukdån	<i>Galeopsis ladanum</i>	NT
Månlåsbräken	<i>Botrychium lunaria</i>	NT
Sandviol	<i>Viola rupestris</i>	NT
Strandnarv	<i>Sagina maritima</i>	NT
Toppjungfrulin	<i>Polygala comosa</i>	VU
Östkustarv	<i>Cerastium subtetrandrum</i>	LC

Artlista svampar:

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
Brun ängsvaxskivling	<i>Cupophyllus colemannianus</i>	NT
Dvärgjordstjärna	<i>Geastrum schmidelii</i>	NT
Sammetsmusseron	<i>Dermoloma seudocuneifolium</i>	VU
Stjälkröksvamp	<i>Tulostoma brumale</i>	NT
Vridfingersvamp	<i>Clavaria amoenoides</i>	VU

Artlista insekter:

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
Apollofjäril	<i>Parnassius apollo</i>	NT
Dubbelbandat ljusmott	<i>Pyrausta oestrinalis</i>	NT
Kattunvisslare	<i>Pyrgus alveus alvens</i>	VU
Mindre blåvinge	<i>Cupido minimus</i>	NT
Mjölkörtspinnare	<i>Lemonia dumi</i>	VU
Mosshumla	<i>Bombus muscorum</i>	NT
Silversmygare	<i>Hesperia comma</i>	NT
Streckhedspinnare	<i>Spiris striata</i>	VU
Större borstspinnare	<i>Setina irrorella</i>	NT
Svartfläckig blåvinge	<i>Phengaris arion</i>	NT, ÅGP
Strimbaljvivel	<i>Tychius polylineatus</i>	NT
Väpplingblåvinge	<i>Polyommatus dorylas</i>	NT
familj. fuktbaggar	<i>Hypocoprus latridioides</i>	DD
familj. kortvingar	<i>Aleochara verna</i>	NT/1

Artlista fåglar:

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
Alfågel	<i>Clangula hyemalis</i>	NT
Backsvala	<i>Riparia riparia</i>	VU
Bergand	<i>Aythya marila</i>	EN
Berglärka	<i>Eremophila alpestris</i>	VU
Berguv	<i>Bubo bubo</i>	VU
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	NT
Blå kärrhök	<i>Circus cyaneus</i>	NT
Blåkråka	<i>Coracias garrulus</i>	RE
Bläsand	<i>Mareca penelope</i>	VU
Brun glada	<i>Milvus migrans</i>	EN
Brunand	<i>Aythya ferina</i>	EN
Brushane	<i>Calidris pugnax</i>	VU, ÅGP
Buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT
Busksångare	<i>Acrocephalus dumetorum</i>	NT
Drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	NT
Dubbelbeckasin	<i>Gallinago media</i>	NT
Duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	NT
Ejder	<i>Somateria mollissima</i>	EN
Fiskmåås	<i>Larus canus</i>	NT
Fjällgås	<i>Anser erythropus</i>	CR
Fjällvråk	<i>Buteo lagopus</i>	NT
Flodsångare	<i>Locustella fluviatilis</i>	NT
Fältpiplärka	<i>Anthus campestris</i>	EN
Gravand	<i>Tadorna tadorna</i>	NT
Gråkråka	<i>Corvus corone cornix</i>	NT

2023-11-30

511-2246-2021

Gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU
Grönfink	<i>Chloris chloris</i>	EN
Grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	NT
Gulhämling	<i>Serinus serinus</i>	VU
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	NT
Göktyta	<i>Jynx torquilla</i>	LC
Havstrut	<i>Larus marinus</i>	VU
Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	NT
Hornuggla	<i>Asio otus</i>	NT
Hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU
Hämpling	<i>Carduelis cannabina</i>	LC
Härfågel	<i>Upupa epops</i>	RE
Höksångare	<i>Curruca nisoria</i>	VU
Isländsk rödspov	<i>Limosa limosa islandica</i>	EN
Jaktfalk	<i>Falco rusticolus</i>	EN
Kentsk tärna	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	NT
Kornknarr	<i>Crex crex</i>	NT
Kricka	<i>Anas crecca</i>	VU
Kråka	<i>Corvus corone</i>	NT
Kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	VU
Kungsörn	<i>Aquila chrysaetos</i>	NT
Kustlabb	<i>Stercorarius parasiticus</i>	NT
Lappspurv	<i>Calcarius lapponicus</i>	VU
Lundsångare	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	NT
Lunnefågel	<i>Fratercula arctica</i>	RE
Mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	NT
Myrspov	<i>Limosa lapponica</i>	VU
Ortolansparv	<i>Emberiza hortulana</i>	CR
Pilgrimsfalk	<i>Falco peregrinus</i>	NT
Rapphöna	<i>Perdix perdix</i>	NT
Rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	NT
Roskarl	<i>Arenaria interpres</i>	EN
Rödspov	<i>Limosa limosa</i>	EN,ÅGP
Rödstrupig piplärka	<i>Anthus cervinus</i>	VU
Rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	NT
Rörsångare	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	NT
Skedand	<i>Spatula clypeata</i>	NT
Skrattmås	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	NT
Skräntärna	<i>Hydroprogne caspia</i>	NT
Smådopping	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	NT
Småfläckig sumphöna	<i>Porzana porzana</i>	VU
Smålom	<i>Gavia stellata</i>	NT
Småtärna	<i>Sternula albifrons</i>	NT
Sommargylling	<i>Oriolus oriolus</i>	EN
Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>	NT

Stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU
Stenfalk	<i>Falco columbarius</i>	NT
Stjärtand	<i>Anas acuta</i>	VU
Storspov	<i>Numenius arquata</i>	EN
Strandskata	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT
Svart rödstjärt	<i>Phoenicurus ochruros</i>	NT
Svartbent strandpipare	<i>Charadrius alexandrinus</i>	RE
Svartkråka	<i>Corvus corone corone</i>	NT
Svartsnäppa	<i>Tringa erythropus</i>	NT
Svarttärna	<i>Chlidonias niger</i>	VU
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	NT
Svärta	<i>Melanitta fusca</i>	VU
Sydlig kärrensna	<i>Calidris alpina schinzii</i>	CR,ÅGP
Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	LC
Sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	NT
Tajgablåstjärt	<i>Tarsiger cyanurus</i>	EN
Tajgasädgås	<i>Anser fabalis fabalis</i>	VU
Tallbit	<i>Pinicola enucleator</i>	VU
Tobisgrissla	<i>Cephus grylle</i>	NT
Tofsvipa	<i>Vanellus vanellus</i>	VU
Toppskarv	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	VU
Tornseglare	<i>Apus apus</i>	EN
Trastsångare	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	NT
Tretåig mås	<i>Rissa tridactyla</i>	EN
Vinterhämpling	<i>Linaria flavirostris</i>	VU
Årta	<i>Spatula querquedula</i>	EN
Ängshök	<i>Circus pygargus</i>	EN
Ärtsångare	<i>Curruca curruca</i>	NT
Östersjötrut	<i>Larus fuscus fuscus</i>	VU

12. Fornlämningslista

RAÄ-nummer	Lämningsstyp
(R1) L2022:1991	Stenkista av sten och stockar, ca 2x3 m.
(R2) L1975:6747	Fyndplats, ankare av järn (troligen flyttad)
(R3) L1976:6735	Plats med tradition (Stångudden, vårdkase eller sjömärke)
(R4) 73:1055*	Fartygs-/båtlämning

* Objektet är en kulturhistorisk lämning. Fartyget som var av modellen Koff, var på väg från Lübeck till S:t Petersburg med en last av lera. Fartyget förläste 4 juni 1881. Den exakta platsen är inte fastställd.

13. Kartunderlag & bilder

Samtliga kartor i skötselplanen är © Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, Lantmäteriet, NVDB, ESRI Inc, RAÄ, SGU, SMHI, SVO, SCB, SJV, FM, Bergsstaten, SLU.

Samtliga bilder är ©Länsstyrelsen (Hanna Vestman/Lena Lavergren).

14. Källförteckning

ArtDatabanken. 2021. Rödlistade arter i Sverige 2020. Artdatabanken SLU, Uppsala.

Länsstyrelsen Gotlands län, 1987. *Beslut och skötselplan för naturvårdsområde Närsholmen*, Dnr 11.126-499-87.

Länsstyrelsen Gotlands län, 1991. *Utökning av naturvårdsområdet Närsholmen samt av område med vistelseförbud*, Dnr 231-4418-91.

Länsstyrelsen Gotlands län, 2005. *Bevarandeplan för Natura 2000-området Närsholmen SE0340017*.

Naturvårdsverket, 2017. *Handbok 2017:1 Förutsättningar för prövningar och tillsyn i Natura 2000-områden*.

Naturvårdsverket, 2019. *Åtgärdsprogram hotade arter*.

Naturvårdsverket, 2011. *Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, Naturtyperna*:

- *Driftvallar.*
- *Kalkgräsmarker.*
- *Fuktängar.*
- *Blottade sand- och lerbottnar.*
- *Sten- och grusvallar.*
- *Strandängar vid Östersjön.*
- *Trädklädd betesmark.*
- *Rev*
- *Laguner*

Riksantikvarieämbetet, 2021. *Bebyggelseregistret, Närs fyrplats*.

Riksantikvarieämbetet, 2021. *Fornsök, Närsholmen*.

Statens Fastighetsverk, 2021. *Fastigheter, Närs fyrplats*.

Statens Fastighetsverk, 2021. *Fastigheter, Roma kloster och kungsgård*

Bilaga 3

Redogörelse för inkomna yttranden på beslut och skötselplan efter externremiss, sista dag för yttranden 2021-12-14

Länsstyrelsen har skrivit om beslut och skötselplan och ändringarna är så omfattande att förslaget återigen skickas ut på remiss. Bilaga 3, med en sammanställning av inkomna yttranden från den första externremissen tas sen bort i det slutliga dokumentet.

Naturvårdsverket

Sakfråga

Upphävande av gällande beslut.

Framförda synpunkter

Styrker i huvudsak förslaget och delar länsstyrelsens bedömning att synnerliga skäl finns för upphävande av gällande beslut om naturvårdsområde.

Sakfråga

Konsekvensutredning.

Framförda synpunkter

Konsekvensutredningen bör innehålla bedömning av konsekvensen av upphävande av föreskrift gällande skogsbruksåtgärder.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har omarbetat förslaget till beslut och åter infört A-föreskriften gällande skogsbruksåtgärder.

Sakfråga

Intrång i naturvärdet.

Framförda synpunkter

En av förutsättningarna för ett upphävande av beslut är att intrång av naturvärden kompenseras i skälig utsträckning i reservatet eller annat område. Om man bedömer att det inte krävs ska det ändå motiveras.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har med anledning av synpunkterna återinfört förbud mot avverkning, gallring och röjning i A-föreskrifterna. Länsstyrelsen har i

stället tagit sig rätten i B-föreskrifterna till naturvårdsinriktad röjning och gallring för att uppnå syftet med reservatet.

Sakfråga

Ändring av föreskrifter.

Framförda synpunkter

Åtgärder som behövs för att tillgodose syftet måste framgå tydligt av B-föreskrifterna med bifogad karta över geografisk placering av åtgärder. För att åtgärderna ska kunna vidtas ska undantag från föreskrifterna hänvisa till B-föreskrifterna och inte skötselplan. I föreskrifterna B4 och B5 bör det preciseras vilka invasiva arter föreskrifterna gäller.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har skrivit om B-föreskrifterna som tydligt visar vilka åtgärder som ska utföras. Det är däremot inte preciserat vilka invasiva arter föreskrifterna gäller. Länsstyrelsen anser att om man preciserar vilka arter det gäller tar man bort möjligheten att i framtiden snabbt bekämpa nya invasiva eller främmande arter, vilka vi i dag inte vet någonting om.

Statens fastighetsverk

Sakfråga

Innehåll i beslut och skötselplan.

Framförda synpunkter

Konsekvensanalysen saknar en beskrivning av hur förändringarna kan komma att påverka trafiken till vandrarhemmet. I övrigt inga synpunkter.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har omarbetat förslaget till beslut och ändrat trafikflödet så att vandrarhemmets besökare ges en möjlighet att nå fyrområdet för bagagehantering. För parkering gäller samma plats som tidigare, parkeringen vid talldungen, och för att säkerställa att vandrarhemmets gäster inte blir utan parkering kommer några platser reserveras.

Sjöfartsverket

Sakfråga

Innehåll i beslut och skötselplan.

Framförda synpunkter

Har inget att erinra mot förslaget förutsatt att det inte inskränker på sjöfartens tillgänglighet, framkomlighet och sjösäkerhet.

Länsstyrelsens bemötande

Har förtydligat sakägarens rättigheter under punkt d) A-föreskrifter.

GEAB

Sakfråga

Innehåll i beslut och skötselplan.

Framförda synpunkter

Önskemål om specificering av GEAB:s rättigheter enligt ledningsrätten.

Länsstyrelsens bemötande

Har förtydligat vad ledningsrätten innebär punkt c) under A-föreskrifter.

Naturskyddsföreningen Gotland

Sakfråga

Jakt.

Framförda synpunkter

Anser att jakt generellt inte ska tillåtas i skyddade områden om det inte finns starka motiv. Skogshare och fågel bör oavsett undantas från den tillåtna jakten.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen bedömer att det inte finns tillräckliga skäl att förbjuda jakt i området. Jakträtten är utarrenderad och i upplåtelseavtalet är jakt förbjudet mellan 15 mars–30 september. Upplåtelsen omfattar inte sjöfågeljakt.

Länsstyrelsen kan inskränka en enskilds rätt till marken om det behövs för att uppnå syftet med naturreservatet. Skogsharen har en svag koppling till reservatets syfte. Artdatabanken anger inte jakt som ett hot mot skogsharen, utan nämner i stället konkurrens av fälthare och klimatförändringar. Enligt Jägarförbundet på Gotland brukar jägare aktivt undvika att skjuta skogshare, då den är sällsynt. Sammantaget

bedömer Länsstyrelsen att det inte finns tillräckliga skäl att förbjuda jakt på skogshare.

Sakfråga

Vattenområdet runt Närsholmen.

Framförda synpunkter

Naturvärden i de marina områdena är dåligt kartlagda och bör inventeras. I vattnet runt Närsholmen övervintrar mycket sjöfågel, varför störningar under månaderna innan tillträdesförbudet träder i kraft borde minimeras. Alla flytetyg kan störa fågellivet, så Naturskyddsföreningen föreslår att alla flytetyg omfattas av vistelseförbudet.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har omarbetat förslaget till beslut och utökat tillträdesförbudet i vattenområdet. Länsstyrelsen bedömer att nytt område med tillträdesförbud vissa delar av året och ett allmänt förbud mot alla typer av surfing och motordrivna vattenfarkoster räcker för att skydda rastande fåglar i området.

Sakfråga

Fisket.

Framförda synpunkter

Det är anmärkningsvärt att förslaget inte tar upp fisket alls. Underlag saknas således för att kunna bedöma vilken inskränkning av nuvarande fiskerätt ett totalt fiskeförbud skulle medföra.

Länsstyrelsens bemötande

Yrkesfisket regleras av andra myndigheter än länsstyrelsen, exempelvis Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) utifrån fiskerilagstiftningen. Gällande sportfisket så regleras det av tillträdesförbudet och likt yrkesfisket även genom fiskerilagstiftningen.

Sakfråga

Betet i området.

Framförda synpunkter

En källa om betet förr i tiden bör tillföras planen, då den har väsentligt intresse för bedömning av betetryck och typ av betesdjur. Bifogat finns ett utdrag av ”Hilfelings gotländska resor 1797 och 1799” med berättelser om hur mycket betesdjur och djurslag som gick på bete då.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen tackar för tillägget, men anser att det är svårt att bedöma hur betestrycket ska vara idag utifrån uppgifter från 1700-talet. Då klimatet blir torrare och tillgången på betesdjur minskar är det bra att låta antalet betesdjur variera i förhållande till dessa förhållanden.

Sakfråga

Trafikreglering i reservatet.

Framförda synpunkter

Trafiktrycket är högt sommartid och kan förutspås öka. Även om inte naturvärdena skadats påtagligt så har naturupplevelsen gjort det för de flesta. Någon form av reglering av trafiken är nödvändig, så föreningen stödjer därför länsstyrelsens förslag.

Uppsala universitet

Sakfråga

Övergripande generella synpunkter.

Framförda synpunkter

Förslaget är väl utformat och täckande i relation till uppkomna behov, skyddet behöver anpassas till människors förändrade rörelsemönster och beteende. Förslaget innehåller bra åtgärder för att begränsa trafiken och samtidigt förbättra tillgängligheten för besökare utan motorfordon.

En inventering av de marina naturvärdena är angeläget liksom bekämpning av invasiva arter.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har karterat de marina naturtyperna i det nya förslaget och förtydligat vad som behöver göras för att öka kunskapen av marina naturvärden i skötselplanen.

Sakfråga

Ändringsförslag föreskrifter A11, C1 och C3.

Framförda synpunkter

Överväg att förlänga körförbudet så det gäller under tiden med tillträdesförbud i fågelskyddsområden.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har omarbetat förslaget till beslut och ändrat regleringen av trafiken. Den del av vägen som i det nya förslaget stängs av för biltrafik kommer att vara avstängd hela året. Det nya förslaget rör inte vägen mot Glasskår, vilken går förbi fågelskyddsområdet. Anledningen är att det kan öka besökare till fots, vilket stör fågellivet mer.

Sakfråga

Skötselområden

Framförda synpunkter

Gräsmarker - Røjning av små enbuskar innan rotsystemet breder ut sig och efterföljande färbete är till fördel. Kan vara bra att växla djurslag mellan åren. Viktigt att följa upp effekterna.

Friluftsanordningar – Cyklande besökare kan behöva styras till lämpliga vägar. Fler MTB-cyklister kan komma att ta sig fram på Östkustleden, vilket gör det viktigt att ta höjd för.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen ser över skötselplanen och skriver in förslaget på skötselåtgärder, då igenväxningen går snabbt. Gällande cyklande besökare så bedömer länsstyrelsen att en reglering genom föreskrifter behövs. Östkustleden följer bara bilvägen ut ur reservatet.

Framförda synpunkter

Inventering av hav och vattendrag har för låg prioritetsordning, det bör lyftas en nivå.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen håller med och lyfter åtgärden en nivå.

Närs jaktvårdsförening

Sakfråga

Förslaget som helhet/trafiksituationen.

Framförda synpunkter

Motsätter sig förslaget i sin helhet då länsstyrelsen inte kunnat påvisa synnerliga skäl för ett upphävande av det nu gällande.

Närs jaktvårdsförening anser att länsstyrelsens beskrivning av trafiksituationen inte stämmer överens med medlemmarnas upplevelse.

Anledningen till att bilar kör av och parkerar bredvid vägen beror på dåligt underhåll. Länsstyrelsen borde öka underhållet av vägen i stället för att begränsa trafiken.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

Länsstyrelsen har omarbetat förslaget efter inkomna yttranden och kommer skicka ut ett nytt förslag på remiss

Länsstyrelsen har under de senare 10–12 åren vittnat om att motortrafiken ökat i de kustnära reservaten och då även på Närsholmen. Vägunderhållet är ett av problemen, vilket alltid går att förbättra, men den ökade mängden hus- och personbilar som kör ut och parkerar på sten- och grusvallar med tunt jordtäckte är inte förknippat med vägunderhållet. Länsstyrelsen har sedan några år tillbaka ändrat vägunderhållet, men av väder och vind går den inte att hålla utan gropar hela året. Förutom vägunderhåll behövs en reglering av trafiken samt större parkeringar för att minska terrängkörningen.

Kulturföreningen Närsakarscen

Sakfråga

Förslaget som helhet

Framförda synpunkter

Föreningen motsätter sig förslaget i sin helhet då länsstyrelsen inte kunnat påvisa synnerliga skäl för ett upphävande av det nu gällande.

Föreningen vill även dela med sig av en tillbakablick från 2004 – 2005 då man genomförde projektet Närsakar Scen. I projektet diskuterades hållbar naturturism och att vägen ut till Närsholmen, runt fyren och mot Glasskär borde asfalteras. Detta skulle minimera skadorna på naturen samt underhållet på vägen.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

Länsstyrelsen bedömer att det hänt en hel del med naturturismen sen 2005 och att problemet med en ökande biltrafiken inte är på grund av

underhållet av vägen. Att belägga vägen med asfalt är inte aktuellt, på grund av en för hög kostnad samt att länsstyrelsen bedömer att hastigheten på trafiken skulle öka. Delar av vägen är redan belagd med asfaltskross, vilket minskar att det dammar och gör vägen mer hållbar.

Sommargotlänning

Sakfråga

Förslaget som helhet.

Framförda synpunkter

Motsätter sig förslaget i sin helhet då länsstyrelsen inte kunnat påvisa synnerliga skäl för ett upphävande av det nu gällande. Har sedan 40 år tillbaka vid flera tillfällen varje år besökt Närsholmen. Har en funktionsnedsättning och påvisar att det förslag som kom ut på remiss hindrar hen att komma till fyren, inte bara hen utan äldre, barn och besökare som har svårt att gå. Menar att det vi vill uppnå med att stänga av vägen kan göras genom en bättre skyltning och att styra var den tunga trafiken kan parkera.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

Länsstyrelsen har omarbetat förslaget och reglerar trafiken så att tillgängligheten till fyren kvarstår och att parkeringsplatserna blir fler.

Boende på Gotland

Sakfråga

Reglering av biltrafiken

Framförda synpunkter

Har läst förslaget att stänga av biltrafiken på Närsholmen under sommarhalvåret, vilket man hoppas aldrig blir verklighet. Personen är ofta på Närsholmen med vänner och har bara sett en och annan bil som parkerat utanför vägen. Jag brukar säga till vilket de flesta tar med ro och flyttar sig.

Ger som förslag att vi ska sätta upp en läsbar skylt vid färisten, göra vägen runt fyren enkelriktad och anlägga ställplatser till husbilar.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har inte för avsikt att stänga av hela Närsholmen från biltrafik, utan vissa sträckor. Att sätta upp skyltar som reglerar trafiken har av erfarenhet varit svårt. Länsstyrelsen har sett över hur man kan göra för att reglera trafiken men se till att besökare med funktionsvariation kan ta sig till fyren.

STF Närsholmen Fyr & Logi.

Sakfråga

Reglering av biltrafiken.

Framförda synpunkter

Motsätter sig förslaget att stänga av biltrafiken runt fyren. De anger två skär till sitt yttrande:

- Många har en stark anknytning till Närsholmen och har som tradition att åka ut till udden och fika eller äta frukost. Utan möjligheten att köra runt fyren kommer många av dessa besökare att få avsluta en kär tradition.
- Vandrarhemmets gäster, transporter och föreståndarna själva behöver kunna åka fram till muren för att lasta av packning, varor eller svårighet att ta sig fram.

De föreslår en utbyggnad av parkeringen vid talldungen och bättre skyltar.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen är medveten om att många har som tradition att åka ut och runt fyren med bil. Men, utvecklingen av biltrafiken har gått åt det hållet att den behöver regleras för att Närsholmen ska bibehålla sina höga natur-, upplevelse- och geologiska värden.

Länsstyrelsen har tagit till sig av alla de yttranden som inkom efter en första remissrunda och omarbetat beslut och skötselplan. Det nya förslaget tar hänsyn till vandrarhemmets gäster och behovet av fler parkeringar.

Boende på Gotland

Sakfråga

Reglering av trafiken.

Framförda synpunkter

Hen tillstyrker förslaget då argumenten är tydliga, slutsatserna övertygande och åtgärderna väl avvägda. Områdesskyddet behöver förstärkas, motortrafiken begränsas och tillgängligheten för cyklister och gående förbättras.

Sommartid kan man se bilköer som möter varandra med bilar som kör ut i terrängen, övernattande husbilar och kommersiellt arrangerade utflykter med högljudda partyn vid fyren. Marken blir uppkörd, fågellivet störs och den som söker en fridsam naturupplevelse har inte hamnat rätt. Belastningen av motorfordon har ökat kraftigt, ökningen började innan pandemin.

Förslaget avser att ge alla full tillgång till holmen, trafiken stängs av endast en kortare tid. Särskilda intressen kan få en kod till en eventuell bom. Närsholmen blir ett alltmer populärt besöksmål med en förväntan om en unik miljö, orörd natur och artrik fågelfauna. Det ligger därför i turistnäringens intresse att den känsliga miljön på holmen skyddas och bevaras.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har också upplevt att biltrafiken ökade på Närsholmen (i samma takt som större delen av ön) långt innan pandemin.

Boende på Gotland

Sakfråga

Innehåll i beslut och skötselplan

Framförda synpunkter

Boende utmed vägen till reservatet och vittnar om en ökad trafik med person- och husbilar. Under högsäsong ökar antalet husbilar som övernattar mellan havet och fyren vilket försämrar naturupplevelsen. *Själva idén med ett reservat är rimligen att bevara den känsliga naturen samt att möjliggöra för människor att ostört få uppleva det särpräglade landskapet med dess flora och fauna, utan livlig biltrafik och husbilsamping. Att tillåta motortrafik måste därför betraktas som originellt.*

Närborna är med rätta stolta över Närsholmen och fyren, desto större skäl borde det vara att bevara naturen så långt det är möjligt.

PRO Stånga – Burs

Sakfråga

Reglering av trafiken.

Framförda synpunkter

Föreningen har tagit del av remissförslaget via media, att Närsholmen ska stängas av med bom. Många av föreningens medlemmar har svårt att gå vilket resulterar i att de får ställa in sina årliga sommarträffar vid fyren. Naturupplevelsen är en uppskattad tradition som medlemmarna vill fortsätta med.

De föreslår en diskussion med bygden om vad som kan åtgärdas för att behålla tillgängligheten, exempelvis underhåll av vägen. Skylta och anlägga bättre parkeringsplatser.

Länsstyrelsens bemötande

Remissförslaget innebär inte att hela Närsholmen ska stängas av.

Länsstyrelsen har utvärderat alla inkomna yttranden och omarbetat förslaget så att personer med funktionsvariation ska kunna parkera vid fyren. I förslaget finns även fler parkeringar samt anordningar som ger besökare andra möjligheter att uppleva reservatet. Av erfarenhet har länsstyrelsen sett att enbart skyltning inte hjälper för att reglera trafiken.

Boende på Gotland

Sakfråga

Reglering av trafiken.

Framförda synpunkter

Har läst förslaget, undrat länge när det skulle komma ett sådant här initiativ. Bor sommartid intill Närsholmen och vittnar till en ökad biltrafik och vägen runt fyren som sommartid kan vara kantad av parkerade bilar. Husbilar som övernattar, vilket ökade redan innan pandemin.

Alla ska självklart ha tillgång till Närsholmen, men det går att ordna ändå. Att rädda denna känsliga miljö borde vara högst prioriterat. Stödjer förslaget.

När sockenförening

Sakfråga

Förslaget i sin helhet.

Framförda synpunkter

Motsätter sig förslaget i sin helhet då länsstyrelsen inte kunnat påvisa synnerliga skäl för ett upphävande av det nu gällande.

Föreningen föreslår bättre skyltning så att campare i husbil eller med husvagn ser att det är förbjudet att campa. Hastigheten begränsas till 30 km/tim och att man ska asfaltera vägen med mötesfickor och farthinder.

Förslaget bör återkomma om några år då pandemin är över.

Det vore sorgligt för medlemmar i föreningen som har svårt att gå om förslaget inte omarbetas.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

Länsstyrelsen har omarbetat förslag till beslut för att möta personer med särskilda behov som har svårt att ta sig fram till fots.

Av erfarenhet har länsstyrelsen sett att enbart skyltning inte hjälper för att reglera trafiken. Vägen ut mot talldungen är redan belagd med asfaltsgrus.

Ett behov av revidering av beslut och skötselplan har funnits långt innan pandemin, inte bara för att reglera trafiken, utan även för att beslut och skötselplan inte inkluderar Natura 2000 samt att skötsel behöver utvecklas och så även anordningar för friluftslivet.

Boende på Gotland

Sakfråga

Reglering av trafiken.

Framförda synpunkter

Tycker det är olyckligt med all terrängkörning, men ser inte att en massa förbud är lösningen. Ger i stället förslag på hur man kan lösa situationen:

1. Husbilscamping förbjuds på Närsholmen och erbjud en ställplats.

2. Anordna enklare parkeringar där man redan idag parkerar, exempelvis vid fyren, Kroken och Glasskär.
3. Spärra av traktorvägen i södra delen av dungen, en populär plats för husbilar.

Om man bommar igen vägarna sommartid så kommer man parkera överallt i terrängen.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen ser inte att reglering av motortrafik som en massa förbud utan en möjlighet för besökare att uppleva Närsholmen i lugn och ro. Länsstyrelsen har dock omarbetat det första förslaget efter inkomna yttranden där ovan nämnda förslag är med samt en parkering för husbilar.

När Lrf

Sakfråga

Reglering av trafiken.

Framförda synpunkter

Motsätter sig förslaget i sin helhet då länsstyrelsen inte kunnat påvisa synnerliga skäl för ett upphävande av det nu gällande.

Alla ska få chansen att vistas i denna miljö som jordbruket har skapat och att länsstyrelsen ska ha en positivare bild av att det är många som besöker området. Ordna med bättre vägar och förbjuda camping. Man måste konstatera att det rörliga friluftslivet är mobilt.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

Länsstyrelsen har en positiv bild av att många besöker länets reservat och framför allt Närsholmen. En av länsstyrelsens främsta uppgifter är dock att säkerställa att reservatens naturvärden inte går förlorade.

Boende på Gotland

Sakfråga

Reglering av trafiken.

Framförda synpunkter

Finns det folk som klagar är det förmodligen sommarboende som störs av att trafiken dammar och att man kör för fort. Orsaken är dåligt hänsynstagande, för hög tillåten hastighet och dåligt vägunderhåll.

Föreslår som åtgärd: Stora skyltar (som man inte kan missa) om hänsyn, terrängkörningslagen, allemansrätten, fågelskydd och reservatsföreskrifter. Övervakning av vakter med en polismans befogenheter.

Utveckla grustäktområdet vid Närshamn. Erbjud färjetransport till holmen, vilket underlättar för viss avstängning av trafiken, ge arbetstillfällen, gynna friskvård och miljöhänsyn.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har ingen uppfattning om vilka som under åren inkommit med klagomål, en besökare är en besökare oavsett var man bor.

Av erfarenhet har länsstyrelsen sett att enbart skyltning inte hjälper för att reglera trafiken. Länsstyrelsen har idag ingen möjlighet att anställa vakter med en polismans befogenhet.

Länsstyrelsen är gärna delaktig i utvecklingen av Närshamn och förslaget att erbjuda båttransport har införlivats i beslutet genom att en nyanläggning av den gamla bryggan finns inskriven.

Boende på Gotland

Sakfråga

Reglering av trafiken.

Framförda synpunkter

Endast förslag på hur vi kan förbättra trafiksituationen.

- Sätt upp hastighetsskyltar.
- Lägg ut stora stenar så man inte kan parkera där man inte får.
- Gör i ordning en stor parkering.
- Gör Närshamn mer attraktivt med båtförbindelse med Närsholmen.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har omarbetat beslut och skötselplan efter inkomna yttranden. Med i det nya förslaget finns fler och utökade parkeringar. Stora stenar kan läggas utmed parkeringen uppe vid fyren, men att förhindra felparkering genom att lägga ut stenar utmed vägarna anses inte lämpligt.

Länsstyrelsen är gärna delaktig i utvecklingen av Närshamn och förslaget att erbjuda båttransport har införlivats i beslutet genom att en nyanläggning av den gamla bryggan finns inskriven.

Boende i När

Sakfråga

Reglering av trafiken.

Framförda synpunkter

Motsätter sig förslaget i sin helhet då länsstyrelsen inte kunnat påvisa synnerliga skäl för ett upphävande av det nu gällande.

Boende i När och är ofta på Närsholmen och fotograferar växter och djur. Det är en nödvändighet att kunna ta sig dit med bil då den omfattande kamerautrustningen och matsäck för en endags exkursion är mycket tung. Bilen behövs för succesiv förflyttning inte bara vid fototillfället utan även vid fisketurer.

Området är en plats som bör vara tillgänglig för alla, oavsett att förflytta sig till fots, till häst, cykel eller bil. Länsstyrelsen borde inte lägga de trafikmätningar som vi årligen börjat med som grund för nytt beslut.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

Länsstyrelsen har omarbetat beslut och skötselplan efter inkomna yttranden, vilket innebär att möjligheten att förflytta sig med bil ökat. Länsstyrelsen bedömer att trafikreglering i naturreservaten inte kan grunda sig på att besökare ska ges en möjlighet att köra runt med tung packning, utan att det ska grunda sig på att bevara områdets natur-, friluftslivs- och geologiska värden.

Föreningen Närsholmen

Sakfråga

Förändringar avseende tillgängligheten inom naturreservatet Närsholmen.

Framförda synpunkter

Föreningen Närsholmen baserar sina synpunkter på föreningens syfte, som är att främja natur- och kulturvärden och sprida kunskaper om dessa till allmänheten och beslutsfattare. För att främja en ekologisk hållbar utveckling med bevarade natur- och kulturvärden har föreningen under många år arbetat för att gynna naturturismen med inriktning på fågelskådning för att förlänga besökssäsongen och skapa nya inkomstmöjligheter på landsbygden.

Föreningen menar att fågelskådningen skulle missgynnas starkt av att en bom stänger av trafiken ut mot Kroken och Glasskäret under sommaren eftersom en av Närsholmens främsta attraktioner för fågelskådare är de vadarfåglar som rastar vid Kroken och Glasskäret under sydsträcket från juni och in i september.

Trafiken på denna väg är mycket begränsad då vägen är i dåligt skick samt att de flesta besökare vill till fyren. Vägen bör inte förbättras för att hindra en ökad trafik av framför allt husbilar, men att vägen hålls öppen för fågelskådare är avgörande då det är för långt att ta sig per fot till Glasskäret från talldungen med den utrustning som krävs.

Föreningen anser att besökstrycket ut mot Glasskäret som det är idag inte motiverar åtgärden att sätta upp en bom.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har tagit till sig av yttrandet och ändrat sig i frågan. I det nya förslaget är vägen till Glasskäret öppen för motortrafik men med begränsningar när det gäller typ av fordon.

Anonyma yttranden (3 st)

Sakfråga

Reglering av trafiken.

Framförda synpunkter

I yttrandena tycker man att man inte ska stänga av någon del av Närsholmens vägar. I stället tycker jag:

- Att man ska iordningställa vägarna på ett hållbart sätt, bombningen är fel så att vattnet inte kan rinna av och underminerar vägarna långsamt.
- Göra som i Skåne, Österlen, och sätta upp bommar med en höjd av 2 meter för att hindra husbilar och husvagnsekipage.
- Göra ett antal parkeringsplatser på ömse sidor av vägen så man kan gå ut och kustfiska eller titta på fåglar och växter.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har ramavtal med ett antal firmor som utför vägarbeten. Inför avropet gick vi igenom hur det skulle utföras. Lutningen på vägen kan göras genom att den lutar åt ett håll eller fall åt två håll. Vi kom då fram till att vägen är för smal för att luta den åt två håll.

Länsstyrelsen har tagit till sig av alla yttranden och omarbetat förslaget angående trafikregleringen. I det nya förslaget finns en del av synpunkterna medtagna. Att anlägga parkeringar utmed vägarna på andra platser än de som nu föreslås är inte aktuellt.

Lämnade synpunkter utifrån en färdigtryckt text

Färdigtryckt text:

Angående förslag till bildande av naturreservatet Närsholmen samt nya föreskrifter och skötselplan. Er ref: 511-2246-2021

Jag motsätter mig beslut enligt förslaget som framgår av Ert meddelande 2021-10-14. Syftet med den nuvarande ordningen, såväl som den föreslagna, går att förverkliga med mindre ingripande åtgärder (7 kap 25§ Miljöbalken). Sådana synnerliga skäl som krävs för upphävande av befintligt beslut från 1986, finns inte och har inte påvisats (7 kap 7 § Miljöbalken).

Nedan följer en sammanfattning av inkomna synpunkter uppdelade i kategorier. Länsstyrelsen tog emot 282 lappar.

Sakfråga

Motsätter sig förslag på beslut och skötselplan i sin helhet, enligt färdigtryckt text.

Framförda synpunkter

33 yttranden var endast med underskrift vilket länsstyrelsen tolkar som att man motsätter sig förslaget i sin helhet och inte har några specifika synpunkter.

Länsstyrelsens bemötande:

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

Sakfråga

Motsätter sig förslag på beslut och skötselplan i sin helhet (enligt färdigtryckt text) med komplettering om var man bor eller vad man arbetar med.

Framförda synpunkter

45 yttranden med kommentar om var man bor eller vad man arbetar med samt några med tillägg om att man ofta är på Närsholmen. Även dessa yttranden tolkar länsstyrelsen som att man motsätter sig förslaget i sin helhet och inte har några specifika synpunkter.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

Sakfråga

Motsätter sig förslag på beslut och skötselplan i sin helhet samt uppsättning av vägbommar viss tid på året med anledning av att länsstyrelsen inte tänkt på besökare med rörelsehinder.

Framförda synpunkter

43 yttranden som motsätter sig förslaget i sin helhet, främst förslaget att sätta upp vägbommar viss tid av året. Yttrandena gäller att länsstyrelsen inte tagit hänsyn till besökare med rörelsehinder. Det gäller exempelvis barn, äldre, besökare med funktionsvariation, utmattning, ett trasigt knä eller att man har svårt att gå. Många är ute på Närsholmen i sällskap med någon/några som är beroende av bil och ifall bommar sätts upp kan de inte längre komma ut på de utflykter som blivit en tradition.

I flera yttranden tar man upp att länsstyrelsen tänker stänga av Närsholmen och att man då får svårt att ta sig ut dit.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har tagit till sig av alla synpunkter och har förståelse för att förslaget stänger ute många besökare från fyrområdet. En del yttranden kan man tolka som att personen i fråga missuppfattat förslaget och tror att det blir förbud mot motortrafik i hela reservatet. I förslaget

som var ute på remiss gällde förbud för motortrafik på en del vägar under en begränsad tid, då besöksstrycket är som högst.

Alla yttranden som inkommit har varit till stor hjälp för hur beslut och skötselplan kan skrivas om. Då det finns ett stort antal besökare med rörelsehinder har länsstyrelsen nu tänkt om och i det nya förslaget finns en hel del anordningar samt bättre förutsättningar för rörelsehindrade att se och uppleva reservatet, utan bil.

Sakfråga

Motsätter sig förslag på beslut och skötselplan i sin helhet samt att Närsholmen ska vara tillgängligt för alla, fri tillgång, inga bommar.

Framförda synpunkter

33 yttranden motsätter sig förslaget i sin helhet med framförda synpunkter att Närsholmen ska vara öppet för alla året runt, att man ska ha fri tillgång till Närsholmen och att man inte vill ha några bommar. Att det är fel att grunda ett nytt förslag på trafikreglering efter två år av pandemi.

Ser det som en självklarhet att som alltid, i fortsättningen kunna åka ut på Närsholmen och njuta av naturen o fågellivet. Alla ska obehindrat ta del av den. Framkomligheten ska inte begränsas.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen har inte för avsikt att stänga Närsholmen. En del yttranden kan man tolka som att personen i fråga missuppfattat förslaget och tror att det blir förbud mot motortrafik i hela reservatet. I förslaget som var ute på remiss gällde förbud för motortrafik på en del vägar under en begränsad tid, då besöksstrycket är som högst.

Trafiksituationen på Gotland med en ökad terrängkörning och ett ökat tryck från husbilstrafiken har funnits långt innan pandemin. Länsstyrelsen är medveten om att besöksstrycket ökat ytterligare under pandemin.

Länets naturreservat har varierande tillgänglighet med anledning av att det i vissa fall saknas tillfartsvägar. Några reservat har en så känslig natur och störningskänsliga arter att länsstyrelsen inte satsar på tillgänglighet utan låter naturen vara ifred.

Närsholmen har ett störningskänsligt fågelliv, gräsmarker med tunt jordtäckte och en artrik flora samt geologiska formationer som inte kan återskapas utan försvinner för alltid om de körs sönder.

Sakfråga

Motsätter sig förslag på beslut och skötselplan i sin helhet men berättar hur man nyttjar reservatet.

Framförda synpunkter

94 yttranden motsätter sig förslaget i sin helhet men man skriver hur man använder reservatet. Reservatet används för rekreation, promenader, naturupplevelser, löprundor, avkoppling, utflykt med fikakorg, strövområde, jakt, fågelskådning, tittar på havet, målar, mediterar, fotar, grillar, besöker fyren, hitta lugn, hundpromenader, avkoppling, cykelturer, förlovning, vigsel, meditation, Qigong, yoga och utflykt med familjen. Man anser att Närsholmen är: en magisk plats, viktig för mig, mitt favoritställe, en oas för hälsa och själ, en underbar plats som många besöker regelbundet vilket man vill fortsätta att göra.

Närsholmen är inte bara till för turister, vi gotlänningar vill också ta oss ut dit.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

Länsstyrelsen har tacksamt tagit emot alla berättelser om hur man använder reservatet. Nu vet vi hur reservatet används främst av de som bor i närheten och besöker reservatet ofta. Detta har underlättat utvecklingen av det första förslaget som var ute på remiss. Av alla berättelser förstår vi att många besökare använder området för bland annat rekreation, promenader, fikastunder med familjen och att sitta och titta ut över havet. Länsstyrelsen bedömer att vissa av dessa aktiviteter störs av trafiken och att det behövs ett omtag för att öka tillgängligheten i området för upplevelser utan bil.

Länsstyrelsen gör inte skillnad på besökare boende på Gotland och hitresta turister. Länsstyrelsen ser endast till besökare av reservatet.

Sakfråga

Motsätter sig förslag på beslut och skötselplan i sin helhet men kommer även med förslag på hur man kan få ordning på trafiken.

Framförda synpunkter: 12 yttranden motsätter sig förslaget i sin helhet men kommer utöver det med förslag på hur man kan få ordning på en ökande mängd motorfordon. Utöver alla förslag som punktas upp nedan är budskapet att det inte ska komma upp några bommar som stänger ute besökare.

- Gör vägen runt fyren enkelriktad med mötesplatser och förbjud husbilsamping.
- Förbättrat vägunderhållet (asfaltera), bättre skyltning och eventuellt kan vägen mot Glasskäret stängas av.
- Asfaltera, gör mötesplatser, gör fartgupp och begränsa hastigheten till 30 km/tim, informera om var man kan parkera, informera om ställplatser.
- Förbjud övernattnig med husbil eller husvagn.
- Jag föreslår att man försöker på alla sätt man kan, ordna så att Närsholmen alltid kan vara öppen för alla året runt utan bommar. Vi har haft två år med många besökare på Gotland och Närsholmen marknadsförs hårt av medier, organisationer och inte minst av Länsstyrelsen i Gotlands län. Avvakta något år så vi får följa utvecklingen som kom till följd av pandemin, och under tiden sätta upp tydliga skyltar vid färsten om vad man får göra och inte får göra. Jag föreslår att man sätter upp stora skyltar med både text och bild att det är förbjudet att campa med H-bil, H-vagn, Stora skyltar 1*1 meter som placeras väl synliga vid färsten. Är det inte lämpligt att Lst gör det så har vi många föreningar i När som kan och får göra det, be om hjälp.
- Oj! Skojar ni med oss, förbjuda biltrafik på Närsholmen. Sätt upp en stor skylt med *Camping med husbil och husvagn förbjudet*.
- Sätt upp bättre skyltning med info.
- Skylta bättre och tydligare, fixa underhållet av vägen så ingen kör i terrängen, p-plats vid fyren är ett måste.
- Om man sätter upp bommar kommer bilarna bara hitta en väg runt, sätt upp ordentliga skyltar vid grinden om vad som gäller.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

I det gällande beslutet från 1986 finns inga föreskrifter som reglerar övernattnig i husbil eller husvagn då det är tillåtet att parkera i anslutning till vägen. Det finns inte heller någon föreskrift som förbjuder camping (tält). Således kan länsstyrelsen, baserat på tidigare beslut, inte sätta upp några skyltar att det är förbjudet.

Trafiksituationen på Gotland med en ökad terrängkörning och ett ökat tryck från husbilstrafiken har funnits långt innan pandemin. Länsstyrelsen är medveten om att besökstrycket ökat under pandemin. Nyttjandet av naturen på Gotland har ändrats och vi anlägger vandringsleder för att locka både gotlänningar och hitresta att uppleva naturen till fots. Pandemin har även fått många att skaffa husbil.

En reglering av trafiken är viktigt att se över, inte bara för dagens förhållanden utan även för framtiden. Närsholmen är som sagt en magisk plats och länsstyrelsens uppgift som förvaltare av reservatet är att se till att det förblir så och att den säregna miljön kvarstår.

Länsstyrelsen tackar för alla goda idéer men tror tyvärr inte att det räcker att sätta upp skyltar som hänvisar till vad som är tillåtet, eller förbjudet.

Sedan några år tillbaka har vi ändrat beläggningen på vägen från avfarten mot Närsholmen och ut till parkeringen vid talldungen till asfaltskross. Vägen är tyvärr svår att hålla fin hela året runt då den går genom ett öppet och väderutsatt landskap. Givetvis strävar vi efter att den ska hålla god kvalité hela året runt. Att belägga vägen med asfalt är en kostnadsfråga, för hög för länsstyrelsens budget. Beläggning med asfalt kan föra med sig en ökad hastighet på trafiken. Länsstyrelsen bedömer även att det inte kommer ha någon inverkan på om man parkerar sitt fordon bredvid vägen eller inte.

Länsstyrelsens erfarenhet av mötesfickor är att de oftast används som parkering på vägar med högt besöksstryck.

Sakfråga

Motsätter sig förslag på beslut och skötselplan i sin helhet men kommer även med synpunkter gällande fågellivet.

Framförda synpunkter (två st)

Att hindra trafik och besök på Närsholmen gör att skarv lättare kan etablera sig där. Som fågelskådare ser jag hur detta kommer att innebära mer störning för fågellivet. Folk kommer att vandra på ”fel” ställen.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

Länsstyrelsen har inte för avsikt att stänga av all trafik på Närsholmen. Vi har tagit del av alla yttranden och tänkt om gällande vägen till Glasskär, i det omarbetade förslaget kommer vägen att vara öppen.

Sakfråga

Motsätter sig förslag på beslut och skötselplan i sin helhet men påpekar även att Närsholmen tillhör boende i socknen och att för vidare arbete krävs samråd.

Framförda synpunkter (6 yttranden)

Anser att Närsholmen är Näsrs själ och hjärta! Närsholmen tillhör Närkar och ska då ha fritt tillträde av hela holmen utan en massa avstängningar. Närsholmen är viktig för oss i När!! En del av min socken!!! Närsholmen är närbornas ögonsten, ett ordentligt samråd krävs.

Föreslår att innan ett nytt förslag till bildande av naturreservatet Närsholmen skickas ut ska länsstyrelsen kalla till ett gemensamt möte med de som bor och verkar i När, som ett samrådsmöte.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under "Motivering till beslutet".

Länsstyrelsen håller med om att Närsholmen är en speciell plats och förstår att de som bor i närheten ser Närsholmen som "sitt" då man kanske besöker reservatet lite oftare än andra. Men länsstyrelsen arbetar med skyddad natur som ska få alla envar att känna sig välkommen oavsett varifrån man kommer.

Länsstyrelsen arbetar även med lokal delaktighet. På Närsholmen är Naturvårdsverket markägare, men vi har exempelvis en lokal lantbrukare som sköter om betet, en lokal hembygdsförening som städar stränderna och samarbetar med lokala föreningar som är ansvariga för Östkustleden.

Sakfråga

Motsätter sig förslag på beslut och skötselplan i sin helhet men påpekar även att trafiken ökat då vandrarhemmet öppnade.

Framförda synpunkter

Fast orsbo (1 yttrande). Anser att det är allas rätt att ta sig ut på Närsholmen. Tyvärr är uthyrningen av Näsholms fyr ökat trafiken runt Närsholmen markant.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under "Motivering till beslutet".

Länsstyrelsen har tagit till sig av alla yttranden och omarbetat förslaget angående trafikregleringen.

Vandrarhemmet vid fyren är en möjlighet för besökare att kunna övernatta i reservatet och så en viss ökning av trafiken fanns med i beräkningen. En del i att inte trafiken ska bli störande är utökade parkeringar, vilket finns med i det omarbetade förslaget.

Sakfråga

Motsätter sig förslag på beslut och skötselplan i sin helhet och lite blandade kommentarer.

Framförda synpunkter (13 yttranden)

- Det kan vara som det varit, sätt upp en campingskylt.
- Jag har själv familj och vänner nära Närsholmen så jag anser att denna lösning ej kommer lösa eller hjälpa problemet.
- Fint ute på Närsholmen och vill inte att det ska stängas för vardagliga personer. Har indirekt släkt där.
- Naturen och platsen i sig. Vill kunna besöka när vi gästar När, kan inte ses som något problem med antalet besökare idag. Viktigt med tillgängligheten.
- Rekreatjonsområde året runt. Med förbud/restriktioner enl. förslag späs bara myndighetsförakt på.
- Fastboende utan jordbruk. Uthyrning till svenska stadsbor. Vi är dessutom äldre nu och har inte lika lätt att klättra över grindar och under taggtråd.
- Är det meningen att Länsstyrelsen ska stänga ute oss gotlänningar från Närsholmen pga. Klagomål från fastlänningar. Det är inte alla som orkar gå ut på holmen.
- Bor på När. Vill kunna ta mig runt med bil.
- Ett stolligt förslag på alla sätt. Stoppa nu.
- Att alla skall besöka Närsholmen, holmen är en unik plats för oss alla.
- Jag är född och uppvuxen i När och anser att det finns bättre lösningar på problemet.
- Åretruntboende i närheten med ett intresse för friluftsliv i naturreservatet Närsholmen.
- Om det finns förslag som för er på Länsstyrelsen gör det lättare att sköta Närsholmen (att Lst inte behöver begära tillstånd från högre instans för önskad skötsel) så tycker jag det ska vara med i det nya förslaget.

Länsstyrelsens bemötande

Länsstyrelsen anser att synnerliga skäl finns för ett upphävande av nu gällande beslut. En utförlig beskrivning finns under ”Motivering till beslutet”.

Länsstyrelsen håller med om att Närsholmen är en speciell plats och förstår att de som bor i närheten ser Närsholmen som ”sitt” då man

kanske besöker reservatet lite oftare än andra. Men länsstyrelsen arbetar med skyddad natur som ska få alla envar att känna sig välkommen oavsett varifrån man kommer.

I förslaget som varit ute på remiss var inte tanken att stänga ute trafiken helt, utan att stänga vissa vägsträckor under den tid av sommaren då besökarna är som flest.

Tanken med att reglera trafiken är att skydda naturen och de geologiska formationer som skapats av landhöjningen. Området runt fyren är det mest utsatta för biltrafik och även det område som har dessa geologiska former och känslig flora. För att ge besökare en fin upplevelse av flora och fauna, fyren, havet och stillheten vilket berättas om i många av de yttranden som inkom är regleringen av trafiken ett måste. Men för att ge alla en möjlighet att uppnå detta krävs att länsstyrelsen även ser till att göra det möjligt för besökare med rörelsehinder att nyttja det området där trafiken stängs av. I det omarbetade förslaget på beslut och skötselplan finns en hel del nya anordningar som ska göra Närsholmen tillgängligt. Det kommer även att underlätta skötsel och anläggning av anordningar för framtida förvaltning.

Bilaga 4. Konsekvensutredning – ändring av C-föreskrifter

Bakgrund

Ett behov av att se över C-föreskrifterna har uppstått sedan de skrevs 1987 då gällande C-föreskrifter inte reglerar trafik och friluftsliv i den utsträckning som området är i behov av idag. En förutsättning för att länsstyrelsen ska ha en möjlighet att uppnå syftet med reservatet är att kanalisera besökare och erbjuda en möjlighet att använda Närsholmen på ett hållbart sätt.

Alternativ till ändringar

Alternativ 1.

Att låta tidigare föreskrifter gälla och endast ta bort förlegade förbud mot att spela golf eller använda transistorradio. Ta bort förbud mot att rida utanför körvägarna. Om endast detta görs så kvarstår problem med terrängkörning, lösa hundar som jagar betesdjuren och utövare av vattensporter som stör fågellivet.

Alternativ 2.

Ta bort föreskrifterna enligt alternativ 1. Reglera de föreskrifter som berör motordrivna fordon och endast tillåta besökare att parkera på anvisade parkeringsplatser. Utöka förbudet mot att ställa upp husvagn så det även gäller husbil. Utöka koppeltvång så det även gäller då betesdjuren är på Närsholmen. Förbud mot vattensporter gäller endast under samma period som tillträdesförbudet 15 mars – 15 juli.

Åtgärderna blir inte tillräckligt tydliga. För att trafiksituationen ska ändras och att besökare ska kunna göra rätt krävs tydlighet om vad som gäller. Närsholmen är ett av Gotlands mest populära besöksmål och med ett ökat antal bilar, husbilar och personer som rör sig i området behövs en tydligare infrastruktur för motortrafik. Lösa hundar kan vara ett bekymmer för både människor och djur, så för att täcka in alla som vistas i reservatet behövs det för hela året. I vattenområdet runt Närsholmen vistas stora mängder fåglar året runt, så med ett tidsatt förbud mot vattensporter ökar störningen vissa delar av året.

Alternativ 3.

-Ett helhetsgrepp om föreskrifterna för ett hållbart nyttjande av reservatet, i enlighet med föreskrifterna i förslaget:

Ett utökat koppeltvång som gäller hela året blir mer tydligt om vad som gäller. Under årets alla månader finns betesdjuren, häckande fåglar eller

besökare som strövar fritt. Som tidigare föreskrift är utformad har man missat de många besökare som finns på holmen och betesdjuren. Man har även missat rastande och övervintrande fåglar.

Tillträdesförbudet utökas med ett större vattenområde samt en del av strandremsan ut mot Glasskär. Ett utökat tillträdesförbud är till för att skydda rastande och häckande fåglar som håller sig inom reservatet under vår-sommar. Ett sammanhängande område med tillträdesförbud ger mer tydlighet och ett bättre skydd.

Förbud mot kite-, våg- eller vindsurfing eller att framföra motordriven vattenfarkost i reservatets marina områden är en skärpning av tidigare föreskrifter. Ett förbud som förstärker skyddet av främst sjöfågel. Vid ett uteblivet förbud störs fågellivet samt ett ökat tryck av terrängkörning då man vill komma nära stranden för isättning av sin farkost. I vattnen runt Närsholmen rastar vintertid stora flockar av främst änder, exempelvis vigg, bergand, salskrake och knipa.

Reglering av trafiken som blir gällande i detta förslag till beslut är ett resultat av de yttranden som inkom efter tidigare remissrunda. Här har länsstyrelsen tagit hänsyn till de som har ett stort behov av att ta sig till fyren med bil. Området runt fyren används flitigt som rekreationsområde, vilket har tagits med i utvärderingen och ligger till grund för att inte ha någon körväg där alls. Länsstyrelsen har även sett att marken utefter vägen runt Stångudden börjar bli förstörd av all terrängkörning och med tanke på strandvallsmorfologin och den känsliga floran är även det ett av skälen till beslutet. För att kunna stänga av vägen runt fyren krävs bättre parkeringsmöjligheter och en reglering av husbilstrafiken. Ett förbud mot husbilstrafik i reservatet finns med i förslaget och för att det ska kunna genomföras finns anläggning av en husbilsparkering med i B-föreskrifterna.

Om trafikregleringen enligt detta förslag inte kommer till stånd finns ingen möjlighet att skydda Närsholmens säregna strandvallsformationer och känsliga flora från att bli sönderkörd. Att reglera trafiken så att det blir tydligt och ge besökare en möjlighet att göra rätt är en förutsättning för att vi ska lyckas.

Vilka som berörs av regleringen

De som berörs av regleringen är hundägare, utövare av vattensporter, besökare med bil och besökare med husbil.

De myndigheter, näringsutövare eller föreningar som nyttjar området och är kända för länsstyrelsen berörs inte.

Bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Länsstyrelsen grundar sitt beslut på förordning (1998:1252) om områdesskydd enl miljöbalken 22 § där det framgår att länsstyrelsen kan besluta om föreskrifter enligt 7 kap. 30§.

Kostnadsmässiga konsekvenser

Länsstyrelsen bedömer att det inte finns några kostnadsmässiga konsekvenser med detta förslag på ändrade C-föreskrifter.

Överensstämmer regleringen med våra skyldigheter mot EU

Då Sverige är med i nätverket Natura 2000 har vi en skyldighet att vårda och skydda de naturtyper och arter som ingår i nätverket och se till att de har en gynnsam bevarandestatus. En reglering av föreskrifterna underlättar vårt arbete med att uppfylla våra skyldigheter.

Särskild hänsyn enligt förordning (2015:530)

Ett nytt beslut bör inte träda i kraft under delar av året då besöksstrycket är som högst, alltså inte under sommarmånaderna juni – augusti. En viktig del för att förändringarna ska få önskad effekt är att nya och utökade parkeringsplatser snabbt kommer på plats.

Bilaga 5. överklagandehänvisning

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Gotlands län antingen via e-post; gotland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Gotlands län, 621 85 Visby.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, gotland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 90 00. Ange diarienummer 2246–2021.